

Tieslietu ministrija

Latvijas Republikas

Tieslietu ministrijas

2014. gada publiskais pārskats

Rīga, 2015

VALSTS SEKRETĀRA PRIEKŠVĀRDS

Godātais lasītāj!

Tieslietu ministrija Jūsu vērtējumam ir sagatavojusi ikgadējo publisko pārskatu, kas atspoguļo ministrijas veikumu pagājušā gada laikā.

Atskatoties uz aizgājušo gadu, jāteic, ka ir paveikts pamatīgs darbs tieslietu jomas pilnveidošanai un sakārtošanai. Tikpat liels darbs vēl priekšā, un daudzi no veiksmīgi iesāktajiem darbiem tiks turpināti arī šogad.

2014. gads iezīmē vairākus nozīmīgus Tieslietu ministrijas paveiktos darbus, kas saistīti ar krimināltiesību un kriminālsodu izpildes politikas pilnveidošanu; uzņēmējdarbības vides uzlabošanu un investoru tiesību aizsardzību; ieguldīts ievērojams darbs tiesu e-pakalpojumu ieviešanā.

Tāpat ir izvērtētas vienota elektronisko izsoļu modeļa ieviešanas iespējas, lai nodrošinātu godīgas konkurences veidošanos izsoles dalībnieku vidū un vienkāršotu izsoles procesu, padarot to pieejamāku un no ieguldāmo administratīvo resursu viedokļa-ekonomiskāku. Turpināts darbs pie dalītā īpašuma tiesiskā regulējuma pilnveides. Izvērtētas morālā kaitējuma institūta modernizēšanas iespējas. Pilnveidota valsts garantēto uzturlīdzekļu administrēšanas sistēma, izstrādājot koncepciju par sistēmas pilnveides mehānismiem un nosakot plašāku datu pieejamību par parādnieku un parādu. Kā arī veikti nozīmīgi sagatavošanās darbi Latvijas prezidentūrai Eiropas Savienības Padomē u.c.

Tieslietu ministrijas dienaskārtībā arvien ir jautājums par tiesu sistēmas sakārtošanu un pilnveidošanu. Šī ir viena no ministrijas aktualitātēm arīdzan 2014. gadā. Darbs pie tiesu reformas iedzīvināšanas turpinās, un tiek meklēti atbilstošākie risinājumi praksē konstatēto nepilnību novēršanai ar mērķi padarīt tiesu sistēmu caurredzamāku, sabiedrībai pieejamāku un lietu izskatīšanas termiņus pieņemamākus.

Savukārt 2015. gadā plānoto darbu saraksts ir gana plašs un kā aktuālākais jāmin - tiesu darba efektivizācija, lietu izskatīšanas termiņu saīsināšana un noslodzes mazināšana tiesās; cietumu infrastruktūras attīstība un kriminālsodu izpildes efektivizācija; maksātspējas tiesiskā regulējuma pilnveidošana un civilprocesa efektivizācija. Tāpat turpināsim darbu pie uzņēmējdarbības vides uzlabošanas, kā arī strādāsim, lai ieviestu un īstenotu Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) izteiktās rekomendācijas korporatīvās pārvaldības jomā. Turpināsim attīstīt un pilnveidot cietušo aizsardzības politiku. Stiprināsim valsts valodas politikas uzraudzību valstī, lai sekmētu sabiedrības saliedētību un latviešu valodas lietojumu.

Tieslietu ministrijas valsts sekretārs
Raivis Kronbergs

Satura rādītājs

1. Pamatinformācija.....	5
Tieslietu ministrijas darbības virzieni un funkcijas	5
Pārskata gada galvenie uzdevumi un prioritātes.....	6
2. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums	7
3. Tieslietu ministrijas darbības rezultāti	17
3.1. Civiltiesību politika	17
3.2. Tiesu sistēmas politika.....	20
3.3. Nozaru politika	28
3.4. Administratīvo tiesību politika	34
3.5. Krimināltiesību politika	34
3.6. Projektu īstenošanas joma	35
4. Tieslietu ministrijas padotībā esošās iestādes	48
5. Pārskats par iestādes un vadības darbības uzlabošanas sistēmām efektīvas darbības nodrošināšanai	52
6. Personāls.....	55
7. Komunikācija ar sabiedrību.....	56
8. Sniegtie pakalpojumi	56
9. Nākamajā gadā plānotie pasākumi.....	57

Tekstā izmantotie saīsinājumi

DVI	–	Datu valsts inspekcija
ES	–	Eiropas Savienība
IeVP	–	Ieslodzījuma vietu pārvalde
JPA	–	Juridiskās palīdzības administrācija
LV	–	VSIA „Latvijas Vēstnesis”
MNA	–	Maksātspējas administrācija
MK	–	Ministru kabinets
PV	–	Patentu valde
SAB	–	Satversmes aizsardzības birojs
TA	–	Tiesu administrācija
TNA	–	VAS „Tiesu namu aģentūra”
UR	–	Uzņēmumu reģistrs
UGFA	–	Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija
VPD	–	Valsts probācijas dienests
VTEB	–	Valsts tiesu ekspertīžu birojs
VVC	–	Valsts valodas centrs
VZD	–	Valsts zemes dienests

1. PAMATINFORMĀCIJA

Tieslietu ministrijas juridiskais statuss

Tieslietu ministrija ir dibināta 1918.gada 19.novembrī. Par pirmo neatkarīgās Latvijas Republikas tieslietu ministru tika iecelts Pēteris Juraševskis.

Ministrija ir vadošā valsts pārvaldes iestāde tieslietu nozarē un augstākā iestāde tās padotībā esošajām valsts pārvaldes iestādēm.

Ministrijas statusu un darbību nosaka Valsts pārvaldes iekārtas likums un Ministru kabineta 2003. gada 29.aprīļa noteikumi Nr. 243 Tieslietu ministrijas nolikums.

Ar plašāku informāciju par ministrijas vēsturi iespējams iepazīties interneta mājaslapā www.tm.gov.lv sadaļā „Vēsture”.

Tieslietu ministrijas darbības virzieni un funkcijas

Tieslietu ministrija ir vadošā valsts pārvaldes iestāde tieslietu nozarēs un ir augstākā iestāde padotībā esošajām valsts pārvaldes iestādēm. Ministrija ir tieši pakļauta tieslietu ministram.

Tieslietu ministrijas funkcijas ir:

1. Izstrādāt, organizēt un koordinēt valsts politikas īstenošanu šādās jomās:

- personas datu aizsardzība;
- informācijas atklātība un elektronisko dokumentu uzraudzība;
- publiskie reģistri;
- reliģiskās lietas;
- nekustamā īpašuma valsts kadastra uzturēšana;
- komercsabiedrību maksātnespēja;
- tiesu ekspertīze;
- rūpnieciskais īpašums, īpaši patenti, preču zīmes, dizainparaugi un pusvadītāju izstrādājumu topogrāfijas;
- brīvās juridiskās profesijas;
- valsts nodrošinātā juridiskā palīdzība;
- valsts kompensācija cietušajiem;
- valsts garantēto uzturlīdzekļu nodrošināšana;
- tiesību politiku un apgabala un rajona tiesu administrēšanas politikas izstrāde.

2. Nodrošināt Latvijas Republikas pārstāvību Eiropas Savienības (turpmāk - ES) Tiesā.
3. Nodrošināt Latvijas Republikas pārstāvību Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklā civilīetās, komercīetās un krimināllietās.
4. Nodrošināt valsts oficiālo publikāciju un tās informācijas sistematizēšanu (tai skaitā tiesību aktu konsolidāciju).
5. Nodrošināt sabiedrības informēšanu un dialogu ar sabiedrību par tiesību politiku, kā arī veicināt sabiedrības tiesiskās domas un apziņas attīstību atbilstoši demokrātiskas valsts principiem.
6. Veikt citas ārējos normatīvajos aktos noteiktās funkcijas.

Pārskata gada galvenie uzdevumi un prioritātes

Ministrijas izvirzītās prioritātes 2014. gadā:

- Tiesu darba efektivizācija, lietu izskatīšanas termiņu saīsināšana un noslodzes mazināšana tiesās.
- Krimināltiesību un kriminālsodu izpildes politikas pilnveidošana.
- Darbs pie tiesu e-pakalpojumu ieviešanas, nodrošināt iespēju zemesgrāmatā iesniegt elektroniskus nostiprinājuma lūgumus, kā arī vienota elektronisko izsoļu modeļa ieviešanas iespēju izvērtēšana.
- Uzņēmējdarbības vides uzlabošana un investoru tiesību aizsardzība.
- Darbs pie dalītā īpašuma tiesiskā regulējuma pilnveides.
- Valsts garantēto uzturlīdzekļu administrēšanas sistēmas pilnveidošana, izstrādājot koncepciju par sistēmas pilnveides mehānismiem un nosakot plašāku datu pieejamību par parādnieku un parādu.
- Valsts valodas politikas uzraudzība valstī, lai sekmētu sabiedrības saliedētību un latviešu valodas lietojumu.
- Vārda, uzvārda un tautības ieraksta maiņas normatīvā regulējuma pilnveidošana, līdzsvarojot sabiedrības intereses un personas tiesības uz privāto dzīvi.
- Ģimenes vērtību stiprināšana, iesaistoties apmācību programmu personām, kuras gatavojas reģistrēt laulību dzimtsarakstu nodaļā, izstrādē un aprobēšanā.

2. VALSTS BUDŽETA FINANSĒJUMS UN TĀ IZLIETOJUMS

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums 2014. gadā

Pārskats par Tieslietu ministrijas centrālā aparāta budžeta programmu izpildi 2014. gadā:

budžeta apakšprogramma 03.05.00 "Atlīdzība tiesu izpildītājiem par izpildu darbībām" (euro)

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	145 510	145 553	145 284
1.1.	dotācijas	145 510	145 553	145 284
2.	Izdevumi kopā:	145 510	145 553	145 284
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	145 510	145 553	145 284
2.1.1.	kārtējie izdevumi	145 510	145 553	145 284

budžeta apakšprogramma 03.06.00 "Zaudējumu atlīdzība nepamatoti aizturētajām, arestētajām un notiesātajām personām" (euro)

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā *	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	91 885	86 966	79 924
1.1.	dotācijas	91 885	86 966	79 924
2.	Izdevumi kopā:	91 885	86 966	79 924
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	91 885	86 966	79 924

* - saskaņā ar Finanšu ministrijas rīkojumu Nr.702 (12.12.2014., par apropriācijas palielinājumu EUR 22 146 apmērā, lai nodrošinātu zaudējumu atlīdzību nepamatoti aizturētajām, arestētajām un notiesātajām personām).

budžeta apakšprogramma 04.02.00 "Ieslodzījumu vietu būvniecība" (euro):

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā *	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):		409 007	367 561
1.1.	dotācijas		409 007	367 561
2.	Izdevumi kopā:		409 007	367 561
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)		211 007	169 561
2.1.1.	kārtējie izdevumi		211 007	169 561
2.2.	Izdevumi kapitālieguldījumiem		198 000	198 000

* - saskaņā ar Finanšu ministrijas rīkojumu Nr.679 (05.12.2014., par apropriācijas samazinājumu EUR 513 904 apmērā sakarā ar finansējuma neapguvi projektā "Jauna cietuma būvniecība Liepājā", kā arī finansējuma iekšējo pārdali Ieslodzījumu vietu pārvaldei EUR 10 028 apmērā)

budžeta apakšprogramma 09.03.00 "Dotācija Latvijas Politiski represēto biedrībai" (euro)

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	21 343	26 343	26 343
1.1.	dotācijas	21 343	26 343	26 343
2.	Izdevumi kopā:	21 343	26 343	26 343
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	21 343	26 343	26 343

budžeta apakšprogramma 09.04.00 "Valsts nozīmes pasākumu norises nodrošināšana starptautiskas nozīmes svētvietā Aglonā" (euro)

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	47 081	47 081	47 081
1.1.	dotācijas	47 081	47 081	47 081
2.	Izdevumi kopā:	47 081	47 081	47 081
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	47 081	47 081	47 081

budžeta apakšprogramma 09.05.00 "Dotācija reliģiskajām organizācijām, biedrībām un nodibinājumiem" (euro)

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	-	86 550	86 550
1.1.	dotācijas	-	86 550	86 550
2.	Izdevumi kopā:	-	86 550	86 550
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti		86 550	86 550

budžeta programma 48.00.00 "Tiesiskās un starpvalstu sadarbības pasākumu īstenošana" (euro)

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā *	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	96 421	99 690	83 610
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	86 563	99 690	83 610
1.5.	valsts budžeta transferts	9 858		
2.	Izdevumi kopā:	94 147	102 550	59 934
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	94 147	102 550	59 934
2.1.1.	kārtējie izdevumi	94 147	102 550	59 934
	Finansiālā bilance	2 274	- 2 860	23 676
	Finansēšana	- 2 274	2 860	- 2 860
	Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	- 2 274	2 860	- 2 860

* - saskaņā ar Finanšu ministrijas rīkojumu Nr.164 (04.04.2014, par apropriācijas palielinājumu EUR 58 860 apmērā projekta "Horvātijas Republikas tiesu varas efektivitātes stiprināšana" īstenošanai), kā arī finansējuma iekšējo pārdali Valsts valodas centram EUR 5 233 apmērā.

budžeta programma 96.00.00 "Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē nodrošināšana 2015.gadā" (euro)

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā *	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	171 282	740 250	628 868
1.1.	dotācijas	171 282	740 250	628 868
2.	Izdevumi kopā:	171 282	740 250	628 868
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	153 662	724 293	613 374
2.1.1.	kārtējie izdevumi	153 662	724 293	613 374
2.2.	Izdevumi kapitālieguldījumiem	17 621	15 957	15 494

* - saskaņā ar finansējuma iekšējo pārdali padotības iestādēm EUR 15 611 apmērā.

budžeta programma 97.00.00 "Nozaru vadība un politikas veidošana" (euro):

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)*	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā **	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	5 305 162	5 798 238	5 795 393
1.1.	dotācijas	5 302 098	5 794 681	5 792 483
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	3 063	3 557	2 910
1.5.	valsts budžeta transferts	-		
2.	Izdevumi kopā:	5 302 098	5 805 602	5 802 756
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	5 216 493	5 726 604	5 723 767
2.1.1.	kārtējie izdevumi	5 104 577	5 589 183	5 586 346
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	14 229	34 620	34 620
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	97 687	102 801	102 801
2.2.	Izdevumi kapitālieguldījumiem	85 606	78 998	78 989
	Finansiālā bilance	3 063	- 7 364	- 7 363
	Finansēšana	- 3 063	7 364	7 363
	Maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	- 3 063	7 364	7 363

* - saskaņā ar 2013.gada budžeta apakšprogrammu 01.01.00 „Ministrijas vadība un administrācija”

** - saskaņā ar Finanšu ministrijas rīkojumiem Nr.305 (25.06.2014, par apropriācijas palielinājumu EUR 7 364 apmērā, lai nodrošinātu novecojušās datortehnikas nomainīšanu), Nr. 315 (27.06.2014., par apropriācijas palielinājumu EUR 16 940 apmērā, lai nodrošinātu starptautiskās sadarbības lūgumu krimināllietās datu bāzes uzturēšanu), Nr.371 (21.07.2014., par apropriācijas palielinājumu EUR 54 450 apmērā vienotās pārvaldības sistēmas DocLogix Enterprise programmatūras licenču uzturēšanai), Nr.536 (29.09.2014., par apropriācijas pārdali EUR 43 500 apmērā, lai nodrošinātu novecojušās datortehnikas nomainīšanu un kopētāja iegādi), Nr. 679 (05.12.2014., par apropriācijas palielinājumu EUR 16 040 apmērā no programmas 04.02.00 "Ieslodzījuma vietu būvniecība", lai nodrošinātu datortehnikas un licenču iegādi),Nr.682 (05.12.2014., par apropriācijas pārdali EUR 13 000 apmērā, lai nodrošinātu veselības apdrošināšanas polišu iegādi).

budžeta programma 99.00.00 "Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums" (euro)

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā *	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	49 998	60 134	60 134
1.1.	dotācijas	49 998	60 134	60 134
2.	Izdevumi kopā:	49 998	60 134	60 134
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	48 933	60 134	60 134
2.1.1.	kārtējie izdevumi	6 098		
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	-	43 934	43 934
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	42 834	16 200	16 200
2.2.	Izdevumi kapitālieguldījumiem	1 066		

* - saskaņā ar Finanšu ministrijas rīkojumu Nr.592 (23.10.2014., par apropriācijas palielinājumu EUR 16 200 apmērā, lai nodrošinātu dalības maksu par Latvijas pilntiesīgā dalībnieka statusu Ekonomikās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) kukuļošanas apkarošanas starptautiskajos biznesa darījumos darba grupā 2014.gadā) un Nr. 716 (16.12.2014., par apropriācijas palielinājumu EUR 43 934 apmērā, lai nodrošinātu Aglonas Katoļu ģimnāzijas ēkas jumta renovāciju).

budžeta programma 62.06.00 "Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projektu un pasākumu īstenošana (2007-2013)" (latos)

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	310 647	68 333	68 313
1.1.	dotācijas	310 647	68 333	68 313
2.	Izdevumi kopā:	310 647	68 333	68 313
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	81 054	13 768	13 767
2.1.1.	kārtējie izdevumi	81 054	13 768	13 767
2.2.	Izdevumi kapitālieguldījumiem	229 593	54 565	54 546

budžeta programma 70.00.00 "Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana" (latos)

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	329 341	252 681	212 161
1.1.	dotācijas	162 444	24 919	16 687
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	166 897	193 617	161 329
1.5.	transferti		34 145	34 145
2.	Izdevumi kopā:	325 892	351 340	282 847
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	171 940	351 340	282 847
2.1.1.	kārtējie izdevumi	171 940	130 014	93 816
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	-	65 983	65 978
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	-	59 681	59 679

2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti		95 662	63 374
2.2.	Izdevumi kapitālieguldījumiem	153 952	-	-
	Finansiālā bilance	3 449	- 98 659	- 70 686
	Finansēšana	- 3 449	98 659	70 686
	Ārvalstu finanšu palīdzības naudas līdzekļu atliku mu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	- 3 449	98 659	98 652

tai skaitā apakšprogramma 70.02.00 "Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana" (euro)

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā *	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):		95 662	63 374
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība		95 662	63 374
2.	Izdevumi kopā:		161 645	129 352
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)		161 645	129 352
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti		65 983	65 978
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti		95 662	63 374
	Finansiālā bilance		- 65 983	- 65 978
	Finansēšana		65 983	65 978
	Ārvalstu finanšu palīdzības naudas līdzekļu atliku mu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)		65 983	65 978

* - saskaņā ar Finanšu ministrijas rīkojumiem Nr.53 (29.01.2014. par apropriācijas palielināšanu EUR 10 610 apmērā), Nr. 103 (26.02.2014., par apropriācijas palielināšanu EUR 63 372 apmērā), Nr. 140 (25.03.2014., par apropriācijas palielināšanu EUR 35 948 apmērā), Nr. 668 (02.012.2014., par apropriācijas palielināšanu EUR 19 427 apmērā), Nr.682 (05.12.2014. par apropriācijas palielināšanu EUR 1 apmērā), Nr.724 (18.12.2014. par apropriācijas palielināšanu EUR 1 apmērā), lai nodrošinātu ārvalstu finanšu palīdzības naudas līdzekļu atmaksu valsts pamatbudžetā par iepriekšējos gados īstenotiem projektiem.

tai skaitā apakšprogramma 70.06.00 "Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana" (euro)

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā *	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	329 339	122 874	114 642
1.1.	dotācijas	162 442	24 919	16 687
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	166 897	97 955	97 955
2.	Izdevumi kopā:	325 890	155 550	119 350
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	171 938	155 550	119 350
2.1.1.	kārtējie izdevumi	171 938	95 869	59 671
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība		59 681	59 679
2.2.	Izdevumi kapitālieguldījumiem	153 952		

	Finansiālā bilance	3 449	-	32 676	-	4 708
	Finansēšana	-	3 449	32 676		4 708
	Ārvalstu finanšu palīdzības naudas līdzekļu atliku mu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	-	3 449	32 676		32 674

* - saskaņā ar Finanšu ministrijas rīkojumiem Nr.53 (29.01.2014. par apropriācijas palielināšanu EUR 14 224 apmērā), Nr. 140 (25.03.2014., par apropriācijas palielināšanu EUR 7 351 apmērā), Nr. 240 (21.05.2014., par apropriācijas palielināšanu EUR 24 919 apmērā), Nr. 260 (30.05.2014., par apropriācijas palielināšanu EUR 97 955 apmērā), Nr.682 (05.12.2014. par apropriācijas samazināšanu EUR 1 apmērā), Nr.668 (02.12.2014. par apropriācijas palielināšanu EUR 11 102 apmērā), lai nodrošinātu ārvalstu finanšu palīdzības naudas līdzekļu atmaksu Eiropas Komisijai par iepriekšējos gados īstenotiem projektiem, kā arī projekta „JUST/2013/JCIV/AG/4691 - Eiropas Savienības Tiesa un tās judikatūra pārrobežu tiesiskās sadarbības jomā civillietās ” īstenošanai.

tai skaitā apakšprogramma 70.09.00 "Latvijas pārstāvju ceļa izdevumu kompensācija, dodoties uz Eiropas Savienības Padomes darba grupu sanāksmēm un Padomes sanāksmēm " (euro)

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā *	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):		34 145	34 145
1.5.	transferti		34 145	34 145
2.	Izdevumi kopā:		34 145	34 145
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)		34 145	34 145
2.1.1.	kārtējie izdevumi		34 145	34 145

* - saskaņā ar Finanšu ministrijas rīkojumiem Nr.464 (28.08.2014. par finansējuma EUR 1 652 apmērā samazinājumu).

budžeta programma 71.00.00 "Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta finansēto projektu un pasākumu īstenošana" (euro)

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā *	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	91 890	174 526	157 136
1.1.	dotācijas	91 890	174 526	157 136
1.5.	valsts budžeta transferts	13 432		
2.	Izdevumi kopā:	91 890	174 526	157 136
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	86 485	174 526	157 136
2.1.1.	kārtējie izdevumi	86 485	174 526	157 136
2.2.	Izdevumi kapitālieguldījumiem	5 405		

budžeta apakšprogramma 71.05.00 "Tehniskā palīdzība Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrument un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta apgūšanai" (euro)

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	13 432		
1.5.	valsts budžeta transferts	13 432		
2.	Izdevumi kopā:	13 432		
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	13 432		

2.1.1.	kārtējie izdevumi	13 432	
--------	-------------------	--------	--

budžeta apakšprogramma 71.06.00 "Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas finanšu instrumentu finansētie projekti" (euro)

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā *	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	91 890	174 526	157 136
1.1.	dotācijas	91 890	174 526	157 136
2.	Izdevumi kopā:	91 890	174 526	157 136
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	86 485	174 526	157 136
2.1.1.	kārtējie izdevumi	86 485	174 526	157 136
2.2.	Izdevumi kapitālieguldījumiem	5 405		

* - saskaņā ar Finanšu ministrijas rīkojumu Nr. 579 (17.10.2013., par apropriācijas samazinājumu un līdzekļu pārdali EUR 43 664 apmērā uz Finanšu ministrijas budžeta programmu 80.00.00)

budžeta programma 73.00.00 "Pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētie projekti" (euro)

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā *	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	12 407	507	130
1.1.	dotācijas	2 067	222	130
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	10 340	285	-
2.	Izdevumi kopā:	8 862	4 054	3 676
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	8 862	4 054	3 676
2.1.1.	kārtējie izdevumi	8 862	789	414
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	-	48	47
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	-	3 217	3 215
	Finansiālā balance	3 546	- 3 547	- 3 546
	Finansēšana		3 547	3 546
	Ārvalstu finanšu palīdzības naudas līdzekļu atliku mu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)		3 547	3 546
	Līdzekļu atlikums uz gada beigām	3 546		-

tajā skaitā budžeta apakšprogramma 73.02.00 "Atmaksas valsts pamatbudžetā par Eiropas Komisijas finansējumu (2007-2013)" (euro)

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā *	faktiskā izpilde
2.	Izdevumi kopā:		48	47
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)		48	47
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti		48	47
	Finansiālā balance		- 48	- 47
	Finansēšana		48	47

	Ārvalstu finanšu palīdzības naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)		48	47
--	--	--	----	----

* - saskaņā ar Finanšu ministrijas rīkojumu Nr.371 (21.07.2014., par apropriācijas palielināšanu EUR 48 apmērā, lai nodrošinātu projekta "Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbības tīkla izveidošana" neizlietoto līdzekļu atmaksu valsts pamatbudžetam).

tajā skaitā budžeta apakšprogramma 73.06.00 "Pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētie projekti (2007-2013)" (euro)

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā *	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	12 407	507	130
1.1.	dotācijas	2 067	222	130
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	10 340	285	
2.	Izdevumi kopā:	8 862	4 006	3 629
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	8 862	789	414
2.1.1.	kārtējie izdevumi	8 862	789	414
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība		3 217	3 215
	Finansiālā bilance	3 546	- 3 499	- 3 499
	Finansēšana		3 499	3 499
	Ārvalstu finanšu palīdzības naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)		3 499	3 499
	Līdzekļu atlikums uz gada beigām	3 546		-

* - saskaņā ar Finanšu ministrijas rīkojumiem Nr. 103 (26.02.2014., par apropriācijas palielināšanu EUR 1 319 apmērā), Nr. 140 (25.03.2014., par apropriācijas palielināšanu EUR 2 228 apmērā), Nr.117 (11.03.2014., par apropriācijas palielināšanu EUR 19 apmērā), Nr.371 (21.07.2014., par apropriācijas samazināšanu EUR 48 apmērā), lai nodrošinātu projekta "Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbības tīkla izveidošana" īstenošanu, kā arī ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļu atmaksas nodrošināšanai.

No budžeta apakšprogrammas 03.05.00 "Atlīdzība tiesu izpildītājiem par izpildu darbībām", pamatojoties uz Ministru kabineta 2014.gada 7.janvāra noteikumiem Nr.9 "Noteikumi par izpildu darbību veikšanai nepieciešamajiem izdevumiem", zvērinātiem tiesu izpildītājiem izmaksātas kompensācijas EUR 145 284 apmērā.

No budžeta apakšprogrammas 03.06.00 „Zaudējumu atlīdzība nepamatoti aizturētajām, arestētajām un notiesātajām personām” izmaksāta zaudējumu atlīdzība nepamatoti aizturētajām, arestētajām un notiesātajām personām saskaņā ar likumu “Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu” un atbilstoši Ministru kabineta 2004.gada 27.aprīļa noteikumu Nr.433 „Iesniegumu iesniegšanas un izskatīšanas, darba garantiju un sociālo garantiju atjaunošanas un zaudējumu atlīdzības izmaksas kārtība” 5.punktam EUR 79 924 apmērā.

No budžeta apakšprogrammas 04.02.00 "**Ieslodzījuma vietu būvniecība**" apgūti līdzekļi EUR 367 561 apmērā. 2014.gadā noslēgts līgums ar Igaunijas Nekustamā īpašuma aģentūru par jauna cietuma būvprojektēšanas nodrošināšanu Latvijā un par projektēšanas iepirkuma procedūras dokumentācijas sagatavošanu, par ko veikti maksājumi EUR 342 500 apmērā. Saskaņā ar citiem būvniecības konsultāciju jautājumiem veikti maksājumi EUR 11 103 apmērā. 2014.gadā ir nodrošināta arī atlīdzības izmaksa ministrijas personālam piemaksām par papildu darbu EUR 13 958 apmērā, tajā skaitā atalgojumam EUR 11 293 apmērā.

No budžeta apakšprogrammas 09.03.00 "**Dotācija Latvijas Politiski represēto biedrībai**" sniegts valsts atbalsts Latvijas politiski represēto apvienībai, lai nodrošinātu politiski represēto personu sociālās un mantiskās tiesības saskaņā ar likumā "Par politiski represētās personas statusa noteikšanu komunistiskajā un nacistiskajā režīmā cietušajiem" noteikto EUR 26 343 apmērā.

No budžeta apakšprogrammas 09.04.00 "**Valsts nozīmes pasākumu norises nodrošināšana starptautiskas nozīmes svētvietā Aglonā**" ietvaros sniegts valsts atbalsts valsts nozīmes pasākumu norises nodrošināšanai starptautiskas nozīmes svētvietā Aglonā EUR 47 081 apmērā.

No budžeta apakšprogrammas 09.05.00 "**Dotācija reliģiskajām organizācijām, biedrībām un nodibinājumiem**" ietvaros sniegts valsts atbalsts EUR 73 000 apmērā Lestenes baznīcas draudzei ar mērķi nodrošināt Lestenes baznīcas restaurāciju, kā arī EUR 13 550 apmērā Austrumeiropas politikas pētījumu centram par pētījuma veikšanu par Krievijas mediju ietekmi uz sabiedrisko domu Latvijā.

Budžeta programmas 48.00.00 "**Tiesiskās un starpvalstu sadarbības pasākumu īstenošana**" ietvaros īstenoti divi projekti:

- Tieslietu ministrijas īstenotais sadarbības projekts Armēnijā „ES acquis un tiesiskās sadarbības politikas harmonizācija un Tulkošanas centra kapacitātes stiprināšana tieslietu sektora terminoloģijā un metodoloģijā”, kura ietvaros apgūti EUR 24 945,
- Latvijas Tieslietu ministrijas un Lielbritānijas Tieslietu ministrijas sadarbības projekts „Horvātijas Republikas tiesu varas efektivitātes stiprināšana”, kura ietvaros apgūti EUR 34 989.

Budžeta 96.00.00 programmas "**Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē nodrošināšana 2015.gadā**" ietvaros 2014.gadā kopā apgūti EUR 628 868. Programmas ietvaros nodrošināta ministrijas pārstāvju dalība Eiropas Savienības Padomes formātu darba grupās – civillietu, komercietību un krimināllietu komiteju darba grupās, datu aizsardzības informācijas apmaiņas darba grupās, intelektuālā īpašuma tiesību darba grupā, dalība dažādos starptautiskajos formātos – UNIDROIT, Hāgas starptautisko privāttiesību konferencē un konferencēs par konvenciju piemērošanu, kā arī ir nodrošināta dalība Eiropas Tiesību Akadēmijas organizētajās mācībās par tieslietu jomas jautājumiem. Tāpat nodrošināta trīs atašeju Latvijas Republikas Pastāvīgajā pārstāvniecībā Eiropas Savienībā un divu darbinieku ministrijas centrālajā aparātā darba samaksa, kā arī noteiktas piemaksas ministrijas darbiniekiem, kas papildus saviem tiešajiem amata pienākumiem ir iesaistīti prezidentūras nodrošināšanā.

Budžeta programmas 97.00.00 "Nozares vadība un politikas plānošana" ietvaros 2014.gadā kopā apgūti EUR 5 802 756, tajā skaitā:

- EUR 5 634 370 ministrijas centrālā aparāta uzturēšanas izmaksas (darbinieku atlīdzības izdevumiem izlietoti EUR 4 133 084, bet ministrijas darbības nodrošināšanas pārējiem izdevumiem - komandējumu, telpu, informatīvo sistēmu, automašīnu uzturēšanas, kā arī biroja preču un kapitālo preču iegādes un citu administratīvās darbības nodrošināšanas izdevumiem izlietoti EUR 1 501 286.

- EUR 34 620 apmērā veikts maksājums Latvijas Okupācijas izpētes biedrībai par PSRS totalitārā komunistiskā okupācijas režīma upuru skaita un masu kapu vietu noteikšanu, informācijas par represijām un masveida deportācijām apkopošanu un Latvijas valstij un tās iedzīvotājiem nodarīto zaudējumu aprēķināšanu,

- EUR 30 965 apmērā programmas „Latvijas Nacionālā euro ieviešanas plāna pasākumi” ietvaros nodrošināta grāmatvedības un personālvadības informācijas sistēmas HORIZON pielāgošana pārejai uz Eiropas Savienības vienoto valūtu,

- EUR 102 801 apmērā veiktas dalības iemaksas starptautiskajās organizācijās (EUR 1 072 Pastāvīgajā arbitrāžas tiesā, EUR 88 700 Starptautiskajā krimināltiesā; EUR 12 379 Starptautiskajā privāttiesību unifikācijas institūtā, EUR 650 apmērā nodrošināta dalība Eiropas savienības dalībvalstu tieslietu ministriju likumdošanas sadarbības tīklā).

Budžeta programmas 99.00.00 "Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums" ietvaros nodrošināta dalības maksas segšana par Latvijas pilntiesīgā dalībnieka statusu Ekonomikās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) kukuļošanas apkarošanas starptautiskajos biznesa darījumos darba grupā 2014.gadā EUR 16 200 apmērā un nodrošināts valsts atbalsts Aglonas Katoļu ģimnāzijas ēkas jumta renovācijai EUR 43 934 apmērā.

3. TIESLIETU MINISTRIJAS DARBĪBAS REZULTĀTI

3.1. Civiltiesību politika

Pārskata periodā 2014. gadā civiltiesību jomā ir īstenotas vairākas prioritātes:

2014. gada 8. maijā Saeima ir pieņēmusi galīgajā lasījumā Tieslietu ministrijas izstrādāto likumu paku („Grozījumi Civillikumā”, „Grozījumi Notariāta likumā”, „Grozījumi Bāriņtiesu likumā un „Grozījums likumā „Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību””). Grozījumi paredz reformas testamenta institūtā, atsakoties no lieciniekiem pie publiska testamenta, precizējot privāta testamenta institūtu, tajā skaitā, atsakoties no privilēģēta testamenta, zvērinātiem notāriem tiek nodota mantojuma aizgādības nodibināšanas funkcija, kā arī ieviestas vēl citas izmaiņas mantošanas regulējumā.

Nolūkā risināt problēmas, kas saistās ar piespiedu dalītā īpašuma tiesiskajām attiecībām, 2014. gadā Saeimā ir pieņēmusi galīgajā lasījumā Tieslietu ministrijas izstrādātos grozījumus likumā „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” un likumā „Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās”. Minētie grozījumi paredz no 2015. gada 1. janvāra atteikties no dzīvokļu īpašnieku pienākuma piespiedu nomas gadījumā kompensēt zemes īpašniekam nekustamā īpašuma nodokļa par zemi maksājumu, kā arī, sākot ar 2015. gada 1. jūliju, ir paredzētas dzīvokļu īpašnieku un zemes īpašnieka tiesības ierosināt pārskatīt dzīvojamajai mājai noteikto funkcionāli nepieciešamo zemesgabalu, vērstoties pašvaldībā.

Vienlaikus Tieslietu ministrijā turpinās aktīvs darbs pie tiesiskā regulējuma izstrādes piespiedu dalītā īpašuma tiesisko attiecību izbeigšanai. Ar tieslietu ministra 2012. gada 3. februāra rīkojumu Nr.1-1/36 „par darbs grupas izveidošanu dalītā īpašuma tiesiskā regulējuma izstrādei” tika izveidota starpinstitūciju darba grupa, kas izvērtēja iespējamās dalītā īpašuma tiesisko attiecību izbeigšanas risinājuma variantus. Darba grupā tika iezīmēta piespiedu dalītā īpašuma tiesisko attiecību izbeigšanas iespējamā shēma un apspriesti konceptuālākiem piespiedu dalītā īpašuma izbeigšanas jautājumi. Šobrīd darba grupa savu darbu ir beigusi, taču Tieslietu ministrijā norisinās aktīvs darbs pie apspriesto jautājumu ietveršanas attiecīgās likumprojekta redakcijās.

2014. gadā Saeimā turpinājās aktīvs darbs pie apbūves tiesību institūta ieviešanas Latvijas tiesību sistēmā. 2014. gada 18. decembrī Saeima 2. lasījumā pieņēma likumprojektu „Grozījumi Civillikumā” un likumprojektu „Grozījumi likumā „Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību”, kas paredz apbūves tiesības institūta ieviešanu, nosakot, ka apbūves tiesību regulējums saturēs šādus būtiskus jautājumus – apbūves tiesības statuss, ēkas, kas uz apbūves tiesības pamata uzbūvēta uz svešas zemes, statuss, apbūves tiesības ierakstīšana zemesgrāmatā, apbūves tiesības atsavināšana un apgrūtināšana ar lietu tiesībām, apbūves

tiesības izbeigšana. Lai arī likumprojekts ir izstrādāts pēc Saeimas deputātu iniciatīvas, Tieslietu ministrija ir bijusi būtiski iesaistīta likumprojekta izstrādē un apspriešanā Saeimā.

Īstenojot ar Ministru kabineta 2009. gada 19. novembra rīkojumu Nr.797 „Par koncepciju par Civillikuma Mantojuma tiesību daļas modernizāciju” apstiprināto koncepciju par Civillikuma Mantojuma tiesību daļas modernizāciju, **2014. gada 12. jūnijā Valsts sekretāru sanāksmē tika izsludināti Tieslietu ministrijas izstrādātie likumprojekti „Grozījumi Civillikumā”, „Grozījumi Notariāta likumā”, „Grozījumi Tiesu izpildītāju likumā”, „Grozījumi Bāriņtiesu likumā”, kuru mērķis ir nodrošināt tiesisko skaidrību mantojuma apsardzības jautājumā, tajā skaitā attiecībā uz zvērināta notāra un zvērināta tiesu izpildītāja lomu un veicamajām darbībām.**

2014. gadā, reaģējot uz sabiedrībai aktuāliem jautājumiem un rīkojoties ar mērķi efektīvizēt civilprocesu, tādējādi veicinot procesuālo ekonomiju un tiesas darba optimizāciju, ir veikti vairāki grozījumi Civilprocesa likumā:

Vieni no saturiski būtiskākajiem un nozīmīgākajiem Tieslietu ministrijas izstrādātajiem un 2014. gadā Saeimā pieņemtajiem **grozījumiem Civilprocesa likumā attiecināmi uz risinājumu vardarbības situācijām mājsaimniecībās, kad cietušās personas nevēlas izmantot kriminālprocesuālus tiesiskās aizsardzības līdzekļus.** Šādos gadījumos valsts joprojām saglabā pienākumu aizsargāt cietušo personu intereses, tādējādi **Civilprocesa likumā ieviests konceptuāli jauns regulējums – pagaidu civilprocesuālā aizsardzība no vardarbības,** ar mērķi panākt, ka vardarbības rezultātā ierobežojumus jānes varmākam. Šāds risinājums pastāv arī citās valstīs, paredzot, ka personas tiesības uz dzīvību un veselību ir nostādāmas augstāk par citas personas tiesībām uz mājokli. Vienlaikus atzīmējams, ka grozījumi savstarpēji saistīti ar grozījumiem likumā “Par policiju”, grozījumiem Bāriņtiesu likumā, Bērnu tiesību aizsardzības likumā un Krimināllikumā.

Ar grozījumiem Civilprocesa likumā 2014. gadā noteikta arī īpaša apelācijas tiesvedības kārtība maza apmēra prasību lietās. Pirmās instances tiesa lemj par apelācijas sūdzības formālo kritēriju atbilstību un tikai informē pārējos lietas dalībniekus par sūdzību gadījumā, ja tā ir pieņemama. Apelācijas tiesvedība pamatā notiek rakstveida procesā. Apelācijas instances tiesa ar trīs tiesnešu vienbalsīgu lēmumu var atteikt apelācijas tiesvedības ierosināšanu, ja nepastāv vismaz kāds no likumā noteiktajiem pamatiem apelācijai, kas novedis pie lietas nepareizas izspriešanas. Likuma pamatā iestrādāts tā mērķis – tiesai lieta jāpārvērtē tikai pamatotos, konkrētos gadījumos.

Izdarīti arī grozījumi, lai paredzētu kārtību par šķīrējtiesnešu saraksta iesniegšanu Uzņēmumu reģistrā, ņemot vērā nesakārtoto situāciju attiecīgajā jautājumā, līdz šim pastāvējušo lielo šķīrējtiesu skaitu, to neaktivitāti vai reāli neveikto darbību. Grozījumu mērķis - nodrošināt kārtību, lai personas, risinot civiltiesiska rakstura strīdus, varētu izvēlēties kvalitatīvu un kompetentu alternatīvu vispārējās jurisdikcijas tiesai.

Tāpat izmaiņas Civilprocesa likumā paredz arī sasaisti starp mediāciju un tiesvedību. Spēkā stājušies grozījumi paredz iespēju pusēm vienoties par šādu strīdu risināšanas kārtību, nosakot termiņu tās izmantošanai, līdz tiek pabeigta lietas izskatīšana

pēc būtības, kā arī noteic, ka tiesa vai tiesnesis, ņemot vērā strīda raksturu, piedāvā pusēm strīdu risināt ar mediatora palīdzību. Grozījumu pamatā ir nepieciešamība paredzēt alternatīvus mehānismus strīdu risināšanai papildus tiesai.

Attiecībā uz prasības nodrošināšanas tiesiskā regulējuma pilnveidošanu ar mērķi izslēgt normu nepareizu piemērošanu un nodrošināt vienveidīgas judikatūras veidošanos Civilprocesa likums grozīts, paredzot, ka kontu apķīlāšanu kā prasības nodrošinājuma līdzekli nav pieļaujams piemērot prasībās, kurās atlīdzība nosakāma pēc tiesas ieskata un arī vairāk uzsverot tiesas pienākumus, gan nodrošinot prasību, gan arī, lemjot par prasības nodrošināšanas atcelšanu, vērtēt gan tās pirmšķietamo juridisko pamatojumu, gan arī samērīgumu starp pušu interesēm. Vienlaikus atzīmējams, ka turpinās nepieciešamo izmaiņu tiesiskajā regulējumā attiecībā uz prasības nodrošināšanu pilnveidošana zaudējumu nodrošināšanas aspektā.

Tāpat atzīmējams arī, ka, vērtējot gan tiesu noslodzi, gan procedūru vienkāršošanu, ar grozījumiem paredzēta izsoles aktu apstiprināšanas nodošana rajona (pilsētu) tiesu zemesgrāmatu nodaļā, vienlaikus saglabājot līdzšinējo kārtību izsoles aktu apstiprināšanā maksātnespējas procesu ietvaros, paredzot viena procesa ietvaros nodrošināt izsoles akta apstiprināšanu un īpašumtiesību reģistrācijas procesu.

2014. gadā turpinājās arī darbs pie virknes citu būtisku grozījumu izstrādes, tajā skaitā, saistībā ar patiesības paušanas pienākumu civilprocesā, procesuālo sankciju ieviešanu par lietas dalībnieku negodprātīgu tiesību izmantošanu, necieņu pret tiesu, saistībā ar grozījumiem ar mērķi mazināt iespēju lietas dalībniekiem novilcināt civilprocesu, iesniedzot tiesā dokumentus ar trūkumiem, saistībā ar „tīro tiesu instanču” reformu, saistībā ar jautājumu, kas paredz izmaiņas starptautiskajā sadarbībā dokumentu izsniegšanā starp dalībvalstīm (tā saucamo decentralizāciju), vairāku Eiropas Savienības Padomes un Eiropas Parlamenta regulu ieviešanu, ārvalsts tiesu nolēmumā noteikto tiesību un pienākumu pielāgošanas to īstenošanai izpildes valstī institūta izstrādi, kā arī saistībā ar maksātnespējas tiesiskā regulējuma izmaiņām saistītajiem nepieciešamajiem grozījumiem Civilprocesa likumā, kā arī citiem jautājumiem.

Vienlaikus turpinājās arī darbs Saeimā pie Tieslietu ministrijas virzītās un Ministru kabineta 2014. gada 13. februārī Saeimā iesniegtās likumprojektu pakotnes, kas paredz izdarīt grozījumus Civillikumā, grozījumus Civilprocesa likumā, grozījumus Bāriņtiesu likumā, kuras mērķis ir noslēgt Ģimenes tiesību daļas modernizāciju un paredzēt lietu, kas skar bērnu, it īpaši lietu, kas izriet no aizgādības vai saskarsmes tiesībām, izskatīšanas tiesā kārtības pilnveidošanu, kā arī minēto lietu kategorijās pieņemto nolēmumu izpildes kārtības noteikšanu.

3.1.1. Civiltāvokļa aktu politika

Šobrīd tiek izstrādāts likumprojekts „Personvārda un tautības ieraksta maiņas likums”, iesniegšanai Valsts sekretāru sanāksmē.

Saskaņā ar „Rīcības plāna Ģimenes valsts politikas pamatnostādņu 2011.-2017. gadam īstenošanai 2012.-2014. gadā” (turpmāk – rīcības plāns) 1.2.3. apakšpunktā noteikto, ir izstrādāta pirmslaulību apmācības programma personām, kuras gatavojas reģistrēt laulību dzimtsarakstu nodaļā, tādējādi nodrošinot iespēju gūt ieskatu laulības institūcijas civiltiesiskajos, psiholoģiskajos, sadzīves, u.c. aspektos.

Labklājības ministrijas izsludinātajā konkursā iespēju izstrādāt pirmslaulību mācību programmu ieguva Jelgavas pilsētas pašvaldības pieaugušo izglītības iestāde „Zemgales reģiona Kompetenču attīstības centrs”. Ministrija kompetences ietvaros apmācības programmas projektu izvērtēja un sniedza gan komentārus, gan priekšlikumus.

2014. gada 22. decembrī starp Labklājības ministriju un „Zemgales reģiona Kompetenču attīstības centru” tika parakstīts pieņemšanas un nodošanas akts par pirmslaulības apmācības programmas izstrādi un aprobāciju.

Tā kā viens no rīcības plānā ietvertajiem pasākumiem bija dzimtsarakstu nodaļu darbinieku apmācība, ministrija nodrošināja pašvaldību dzimtsarakstu nodaļu darbiniekiem iespēju noklausīties izstrādāto laulības apmācības programmu. Kopumā minētās laulības apmācības programmas saturu noklausījās 82 dzimtsarakstu nodaļu darbinieki. Tāpat saskaņā ar rīcības plānā ietvērto pasākumu kopumu, minētās programmas aprobācijai tika apmācīti 5 pāri, kuri vēlējās noslēgt laulību dzimtsarakstu nodaļā.

3.2. Tiesu sistēmas politika

2014. gadā prioritārie uzdevumi bija tiesu darba efektivizācija, lietu izskatīšanas termiņu saīsināšana un noslodzes mazināšana tiesās – līdz ar to strādāts pie tiesu kompetenču pārdales jeb pārejas uz „tīrajām tiesu instancēm” civilprocesā.

Pāreja uz „tīrajām tiesu instancēm” rada institucionāli vienkāršu un caurskatāmu tiesu struktūru, novēršot kompetenču dublēšanos un ļaujot izmantot tiesu resursus pēc iespējas racionāli, efektīvi un ekonomiski. Likuma „Par tiesu varu” pārejas noteikumi paredz, ka līdz 2014. gada 31. decembrim Augstākās tiesas sastāvā pastāvēja Krimināllietu tiesu palāta, bet līdz 2016. gada 31. decembrim Augstākās tiesas sastāvā būs Civillietu tiesu palāta. 2014. gadā tika pabeigts darbs pie tiesu kompetenču pārdales jeb pārejas uz „tīrajām tiesu instancēm” kriminālprocesā. 2014. gada 1. janvārī stājās spēkā Grozījumi Kriminālprocesa likumā, kas paredz pārejas noteikumus, lai nodrošinātu pakāpenisku lietu nodošanu attiecīgajām tiesu instancēm pēc piekrišanas.

Vienlaikus, lai risinātu jautājumu par tiesu noslodzes izlīdzināšanu ar 2013. gada 19. decembra likumu „Grozījumi Civilprocesa likumā” (spēkā no 2014. gada 4. janvāra)

paredzēta iespēja laika posmā līdz tiesu „*tīro tiesu instanču*” reformas beigām (2016. gada 31. decembrim) ļaut lietas, kuru izskatīšana pēc būtības nav uzsākta, nodot izskatīšanai citām tā paša vai cita tiesu apgabala tiesām, ja tādējādi iespējams panākt to ātrāku izskatīšanu. Minētais attiecināms arī uz apgabaltiesu tiesvedībā esošām lietām, bet nav attiecināms uz lietām, kuru piekritība noteikta saskaņā ar Civilprocesa likuma 28., 29. vai 30. pantu, proti, ja lieta tiesvedībā pieņemta, ievērojot likumā noteikto izņēmuma piekritību. Lēmumu par lietas nodošanu no vienas rajona (pilsētas) tiesas citai pieņem apgabaltiesas priekšsēdētājs, bet lēmumu par apgabaltiesas lietas nodošanu citai apgabaltiesai – Augstākās tiesas priekšsēdētājs.

Jāatzīmē, ka mērķi - sekmēt personu tiesību uz taisnīgu tiesu īstenošanu saprātīgā termiņā – praksē ir izdevies īstenot. Minētais regulējums ir uzlabojis tiesu efektivitātes rādītājus, īpaši noslogotākajās tiesās Rīgas tiesu apgabalā. Ņemot vērā regulējuma efektivitāti, 2015. gada 23. aprīlī Saeima pieņēma grozījumus Civilprocesa likumā, kas turpmāk ļaus nodot arī tādas civillietas, kurām saskaņā ar likumu piekritība prasības iesniegšanai tiesā tiek noteikta pēc prasītāja izvēles, kā arī lietas, kurām likumā ir noteikta izņēmuma piekritība.

Minētā regulējuma ieviešana ir radījusi pozitīvu ietekmi arī uz moderno tehnoloģiju izmantošanu tiesu iestādēs. Videokonferenču izmantošana lietās, kas nodotas citām tiesām ātrākai izskatīšanas nodrošināšanai, veicina pieeju tiesām un personu tiesību uz taisnīgu tiesu īstenošanu, tādējādi, jo īpaši vēlams. Jāatzīmē, ka videokonferenču skaits rajonu (pilsētu) tiesās civillietās ir četrkārtšojies vai pat pieckārtšojies.

2014. gadā tika pārskatītas tiesu darbības teritorijas, lai izlīdzinātu tiesu noslodzi un paātrinātu lietu izskatīšanas termiņus.

Proti, tiesu namu reformas īstenošana rezultātā iespējams novērst tādas problēmjaucējumus kā nevienmērīga tiesu noslodze, atšķirīgi, tajā skaitā pārāk gari, tiesvedības termiņi viena veida lietās un apgrūtināta vai neiespējama specializācija izveide un lietu sadales nejaušības nodrošināšana. Jāatzīmē, ka minētie jautājumi ir būtiski indikatori, kas raksturo tiesu sistēmas efektivitāti, tādējādi to atrisināšana būs būtisks ieguldījums tiesu sistēmas efektivitātes uzlabošanā.

Nodrošinot minētās reformas pakāpenisku ieviešanu, 2015. gada 1. martā spēkā stājās grozījumi likumā „Par tiesu varu”, kas paredz Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas un Siguldas darbības reorganizāciju. Lai īstenotu likumā paredzēto Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas un Siguldas tiesas darbības izbeigšanu, tika veikti grozījumi Ministru kabineta 2011. gada 13. decembra noteikumos Nr.951 „Noteikumi par tiesu un tiesu namu darbības teritoriju”, kas paredz, ka Siguldas tiesas darbības teritorija tiek pievienota Rīgas rajona tiesas darbības teritorijai un Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas darbības teritorija tiek pievienota Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas darbības teritorijai.

2014. gadā tika izstrādāti vidēja termiņa pamatprincipi, mērķi un rīcības virzieni tiesu varas un tiesībsargājošo iestāžu cilvēkresursu attīstībai.

Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 2014.- 2020. gadam ietvaros Eiropas Sociālā fonda atbalsta ietvaros tiks īstenoti pasākumi, kas paredz

paaugstināt tiesu un tiesībsargājošo institūciju personāla kompetenci, nodrošinot apmācības civiltiesību jomā.

Lai sasniegtu minēto, 2015. gada 30. janvārī Valsts kancelejā tika iesniegts. Ministru kabinets 2015. gada 9. martā (rīkojuma Nr.115; Nr.12 27.§)) apstiprināja plānu „Tiesu varas un tiesībsargājošo iestāžu darbinieku cilvēkresursu kapacitātes stiprināšanai un kompetenču attīstīšanai 2015.-2020. gadam”. Plāna mērķis ir nodrošināt ātrāku, kvalitatīvāku lietu izskatīšanu komercdarbības vides uzlabošanas sekmēšanai, īstenojot cilvēkresursu kapacitātes stiprināšanu tiesu varā. Plāns ietver uzdevumus un veicamos pasākumus šādos rīcības virzienos:

- a) plānveidīga tiesu varas un tiesībsargājošo iestāžu darbinieku nepieciešamo zināšanu, prasmju un iemaņu nodrošināšana;
- b) efektīva cilvēkresursu izmantošana;
- c) tiesu noslodzes jautājuma risināšana, veicinot alternatīvo domstarpību risināšanas (ADR) veidu izmantošanu;
- d) uz pētījumiem un izvērtējumu balstīta politikas īstenošana un cilvēkresursu attīstības plānošana.

Papildus tiesnešu kvalifikācijas novērtēšanai, plāns kā vienu no galvenajām prioritātēm paredz tiesībsargājošo iestāžu darbinieku apmācības un kvalifikācijas celšana, veidojot jaunas apmācību programmas, veicot starpdisciplinārās apmācības, kā arī veicināt moderno tehnoloģiju izmantošanu apmācību procesā. Pašreiz noris darbs pie projekta pieteikuma sagatavošanas.

Turpināts darbs pie mediācijas ieviešanas.

Mediācijas likums ir stājies spēkā no 2014. gada 18. jūnija. Likums primāri regulē domstarpību risināšanu mediācijas ceļā civillietās, taču tas ir attiecināms arī uz strīdu risināšanu citās tiesību nozarēs, cik tāl speciālie likumi nenoteic citādi. Likuma mērķis ir veicināt un popularizēt mediācijas izmantošanu, atzīstot tās sociālo lomu, noteikt vienotus mediācijas procesa pamatprincipus (norises standartu), sniegt vienotu skaidrojumu jēdzieniem, kas attiecas uz mediācijas procesu, kā arī sekmēt mediācijas procesa kvalitāti. Vienlaikus ar Mediācijas likumu ieviesta tiesas ieteikta mediācija. Likuma nodaļa, kas regulē tiesas ieteiktu mediāciju stājās spēkā ar 2015. gada 1. janvāri.

Mediācijas likums un ar to saistītie grozījumi Civilprocesa likumā nosaka tiesneša pienākumu piedāvāt pusēm izmantot mediāciju strīda risināšanai:

- 1) pēc lietas ierosināšanas - nosūtot atbildētājam iesniegto prasības pieteikumu un paziņojot prasītājam par prasības pieteikuma nosūtīšanu atbildētājam, lūdzot paskaidrojuma sniegšanai noteiktajā termiņā paziņot tiesai, vai persona piekrīt izmantot mediāciju;
- 2) sagatavojot lietu iztiesāšanai un sagatavošanas sēdē;
- 3) lietas iztiesāšanas gaitā, līdz tiek pabeigta lietas izskatīšana pēc būtības.

Ja tiesā saņemta prasītāja un atbildētāja piekrišana mediācijai, tiesnesis nosaka termiņu mediācijas izmantošanai, kas nav ilgāks par 6 mēnešiem, un pušu pienākumu iesniegt tiesā pierādījumus par mediācijas rezultātu ne vēlāk kā 7 dienas pēc mediācijas

izbeigšanas. Nosakot termiņu mediācijas izmantošanai, tiesnesis nosaka tiesas sēdes dienu pēc mediācijas izmantošanai noteiktā termiņa beigām.

Attiecībā uz lietām, kuru izskatīšanai likumdevējs ir noteicis īpašus termiņus tiesas sēdes noteikšanai, grozījumos paredzēts specifisks regulējums sēdes datuma noteikšanai, ja šajās lietās puses piekritušas izmantot mediāciju.

Gadījumos, kad puses piekrīt mediācijai lietas iztiesāšanas gaitā, grozījumu projekts Civilprocesa likumā paredz tiesas pienākumu atlikt lietas izskatīšanu.

Tiesas ieteiktas mediācijas vajadzībām Mediācijas likums paredz sertificētu mediatoru institūtu. Mediācijas likums noteic, ka tiesa iesaka pusēm izvēlēties mediatoru no sertificētu mediatoru saraksta, jo personu kvalifikācija un prasmes ir pārbaudītas valsts atzītā procedūrā (šīs personas ir nokārtojušas sertificēta mediatora eksāmenu un saņēmušas to apliecināšu sertifikātu), tomēr puses ir tiesīgas izvēlēties arī jebkuru citu mediatoru, kuru kvalifikācijai tās uzticas.

Tiesas ieteiktas mediācijas rezultātā panākot vienošanos, puses var noslēgt izlīgumu, puse var atteikties no prasības vai atzīt prasību. Civilprocesa likums paredz, ka 50% apmērā ir atmaksājama valsts nodeva, ja tiesvedības izbeigšanas pamats ir prasības atsaukums sakarā ar mediācijas ceļā panāktu vienošanos.

Ja tiesas ieteiktas mediācijas rezultātā vienošanās nav panākta, mediators par to sastāda rakstveida apliecinājumu, kuru izsniedz katrai no pusēm. Minētais apliecinājums vai dokuments, kas apliecina vienošanos, pusei jāiesniedz tiesā tiesneša iepriekš noteiktajā termiņā.

Neskatoties uz to, ka Mediācijas likums pieņemts 2014. gadā, mediācija pašregulācijas formā Latvijā pastāvēja un tiek izmantota jau vairākus gadus. Pieejamā statistika, ko apkopojušas lielākās mediācijas jomā darbojošās biedrības, liecina, ka 2013. gadā mediācija izmantota gandrīz 800 gadījumos, no tiem 73% gadījumos civillietās (28% - ģimenes strīdos; 12% - komercstrīdos). Ja vērtē mediācijas efektivitāti, tad vidēji tā ir bijusi efektīva gandrīz pusē no visiem gadījumiem. Piemēram, ģimenes lietās mediācija bijusi efektīva 47% gadījumu.

2014. gadā tika turpināts darbs pie šķīrējtiesu regulējuma virzības.

Šķīrējtiesu likums un ar to saistītie grozījumi Civilprocesa likumā ir spēkā no 2015. gada 1. janvāra. **Šķīrējtiesu likuma galvenais mērķis ir atjaunot sabiedrības uzticēšanos šķīrējtiesu institūtam un nodrošināt šķīrējtiesu darbības tiesiskumu, līdz ar to tiek noteiktas stingrākas prasības pastāvīgās šķīrējtiesas dibinātājam, paredzot, ka pastāvīgo šķīrējtiesu var dibināt biedrība, kuras statūtos ir minēts mērķis - šķīrējtiesas darbība, tādējādi izvairoties no tā, ka pastāvīgā šķīrējtiesa tiek dibināta peļņas gūšanas nolūkos.** Vienlaikus saglabāts regulējums, kas ļauj izveidot arī šķīrējtiesu konkrēta strīda izšķiršanai - *ad hoc* šķīrējtiesu. Tāpat minētais likums paredz to, ka pastāvīgās šķīrējtiesas dibinātājam jānodrošina likumā noteiktie minimālie apstākļi šķīrējtiesas darbībai – telpas, personāls, mājaslapa. Turklāt, lai celtu šķīrējtiesas procesa un šķīrējtiesas nolēmuma kvalitāti, ir izvirzītas stingrākas prasības personām, kas vēlas kļūt par šķīrējtiesnešiem, tai skaitā, tiek prasīta jurista kvalifikācija. Un, lai nodrošinātu šķīrējtiesas darba atklātumu, tiek paredzēts pienākums mājaslapā internetā ievietot

pastāvīgās šķīrējtiesas šķīrējtiesnešu sarakstu ar ne mazāk kā 10 šķīrējtiesnešiem tajā. **Šķīrējtiesas tiesnešu saraksta izveide un tā uzturēšana ir noteikts kā obligāts katras pastāvīgās šķīrējtiesas pienākums.** Viena persona var tikt iekļauta ne vairāk kā triju pastāvīgo šķīrējtiesu šķīrējtiesnešu sarakstos. Šķīrējtiesnešu saraksts ir arī saistošs pusēm un tās var iecelt šķīrējtiesnesi tikai, izvēloties to no saraksta.

Uz 2015.gada sākumu šķīrējtiesu reģistrā bija reģistrētas 125 pastāvīgās šķīrējtiesas. Šķīrējtiesu likuma pārejas regulējums paredz, ka līdz 2015.gada 1.jūnijam pastāvīgās šķīrējtiesas dibinātājam jāiesniedz Uzņēmumu reģistrā apliecinājums par pastāvīgās šķīrējtiesas atbilstību likumā noteiktajām dibināšanas un tiesas darbības apstākļu prasībām.

Ja pastāvīgās šķīrējtiesas dibinātājs noteiktajā termiņā nebūs iesniedzis paredzētos apliecinājumus un dokumentus, Uzņēmumu reģistrs līdz 2015. gada 1.oktobrim pieņems lēmumu par pastāvīgās šķīrējtiesas izslēgšanu no šķīrējtiesu reģistra. Turklāt pastāvīgā šķīrējtiesa var pabeigt uzsāktos šķīrējtiesas procesus, bet ne ilgāk kā līdz dienai, kad Uzņēmumu reģistrs pieņēmis lēmumu par pastāvīgās šķīrējtiesas izslēgšanu no šķīrējtiesu reģistra.

Gadījumā, ja puses ir vienojušās par civiltiesiskā strīda nodošanu izšķiršanai pastāvīgajā šķīrējtiesā, kas saskaņā ar pārejas noteikumu regulējumu tiks izslēgta no šķīrējtiesu reģistra vai būs izbeigusi darbību, puses var vienoties par civiltiesiskā strīda nodošanu izšķiršanai citā šķīrējtiesā. Ja vienošanās netiek panākta, strīds izskatāms tiesā saskaņā ar Civilprocesa likumu.

Tāpat ir turpināts darbs pie tiesu e-pakalpojumu ieviešanas un nodrošināta iespēja zemesgrāmatā iesniegt elektroniskus nostiprinājuma lūgumus.

2014. gadā portāla www.tiesas.lv sadaļā „Anonimizētu nolēmumu atlase” publicēti 39 309 anonimizēti tiesu nolēmumi. Šobrīd (11.05.2015.) portālā www.tiesas.lv pieejami 84 949 anonimizēti tiesu nolēmumi. Jāatzīmē, ka tiesu nolēmumu pēc iespējas plašāka pieejamība, kas tiek sasniegta ar to anonimizāciju, ir būtisks priekšnosacījums uzticamības tiesu varai vairošanai.

Tāpat portālā www.tiesas.lv ieviests „Prokuroru kalendārs”. 454 prokuroriem nodrošināta pieeja „Prokuroru kalendāram”, nodrošinot iespēju saņemt informāciju no TIS par nozīmētajām tiesas sēdēm un iespēju reģistrēt informāciju par savu aizņemību citos tiesu procesos vai ārpus tiesas, tādējādi samazinot atlikto tiesas sēžu skaitu.

Ar 2014. gada 29. novembri spēkā stājās grozījumi Zemesgrāmatu likumā, kas laikā līdz 2015. gada 30. aprīlim paredzēja tiesības, bet no 2015. gada 1. maija pienākumu iesniegt nostiprinājuma lūgumu, kas parakstīts normatīvajos aktos par elektroniskajiem dokumentiem noteiktajā kārtībā:

- 1) kredītiestādei, kurai par labu nostiprināta ķīlas tiesība zemesgrāmatā, — par hipotēkas un ar to saistīto tiesību aprobežojumu dzēšanu;
- 2) zvērinātam tiesu izpildītājam — par atzīmes ierakstīšanu, pārgrozīšanu vai dzēšanu;

3) maksātnešpējas procesa administratoram — par atzīmes ierakstīšanu, pārgrozīšanu vai dzēšanu;

4) valsts vai pašvaldības iestādei, ja nostiprinājuma lūgums pamatots ar šo iestāžu izdotu dokumentu, izņemot nostiprinājuma lūgumu par valstij vai pašvaldībai piederošiem un piekrītošiem zemes gabaliem, uz kuriem atrodas publiskās lietošanas transporta infrastruktūras objekti, un zemes gabaliem, kuri atrodas ostas teritorijā;

5) zvērinātam notāram, ja nostiprinājuma pamatā ir šā zvērināta notāra taisīts notariāls akts.

Tāpat tiesiskais regulējums paredz, ka arī privātpersona var iesniegt nostiprinājumu lūgumu elektroniski, ja nostiprinājuma lūguma pamatā ir tiesas nolēmums, administratīvais akts par īpašuma tiesību atjaunošanu, lūgums par īpašuma tiesību iegūšanu uz nekustamu īpašumu, privatizējot valsts vai pašvaldības īpašumu, būvvaldes izziņa par ēkas statusu vai akts par ēkas pieņemšanu ekspluatācijā.

Ņemot vērā nepieciešamību nodrošināt zemesgrāmatas publisko ticamību un tās nodrošināšanai izvirzītos priekšnosacījumus, tiesība vai pienākums iesniegt elektroniski nostiprinājuma lūgumu noteikts gadījumā, ja nostiprinājuma pamatā ir publiskas personas iesniegts dokuments, jo katras valsts iestādes un amatpersonas dokuments, kas izdots tās kompetences ietvaros, ir publisks akts un kā tāds tas kalpo kā pierādījums tajā apliecinātajiem faktiem.

Jānorāda, ka minētā regulējuma ieviešana bija cieši saistīta ar valsts vienotā datorizētā zemesgrāmatas pielāgošanu elektronisku nostiprinājumu lūgumu iesniegšanai, izstrādājot www.zemesgramata.lv tiešsaistes formu, vai arī ar tīmekļa pakalpes palīdzību paredzot sistēma-sistēma datu apmaiņas risinājumus. Nostiprinājumu lūgumu elektroniska iesniegšana un iesniegto papīra dokumentu skenēšana, nodrošina arī valsts vienotā datorizētā zemesgrāmatas e-arhīva dokumentu pieejamību ne tikai zemesgrāmatu nodaļu tiesnešiem, bet arī 2014. gada 23. decembra Ministru kabineta noteikumos Nr.810 “Noteikumi par informācijas sniegšanu valsts iestādēm un amatpersonām no valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas” noteiktajām valsts iestādēm un amatpersonām.

2014. gadā tika izvērtētas vienota elektronisko izsoļu modeļa ieviešanas iespējas, lai nodrošinātu godīgas konkurences veidošanos izsoles dalībnieku vidū un vienkāršotu izsoles procesu, padarot to pieejamāku un no ieguldāmo administratīvo resursu viedokļa – ekonomiskāku.

Elektronisko izsoļu ieviešana spriedumu izpildes un maksātnešpējas procesā kā viens no prioritārajiem jautājumiem ir iekļauts Valdības rīcības plānā Deklarācijas par Laimdotas Straujumas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai, kā arī Latvijas Nacionālajā attīstības plānā 2014-2020. gadam, kas paredz elektronisku izsoļu modeļa ieviešanu.

Lai uzsāktu elektronisku izsoļu ieviešanu spriedumu izpildes un maksātnešpējas procesā, 2014. gada 26 augustā Ministru kabinets izskatīja Tieslietu ministrijas sagatavoto informatīvo ziņojumu „Par elektronisko izsoļu ieviešanas iespējām spriedumu

izpildes un maksātnespējas procesā” (Ministru kabineta sēdes prot. Nr. 45 54.§) un noteica tā īstenošanai veicamos pasākumus un to īstenošanas termiņus.

Iniciatīva par elektronisko izsoļu ieviešanu spriedumu izpildes un maksātnespējas procesa ietvaros veicinās godīgas konkurences veidošanos izsoles dalībnieku vidū, kā arī ļaus izsoles procesu vienkāršot, padarīt to pieejamāku un no ieguldāmo administratīvo resursu viedokļa ekonomiskāku.

Gan zvērinātu tiesu izpildītāju, gan maksātnespējas procesa administratoru praksē novērots, ka viņu rīkotajās izsolēs visā Latvijā nereti piedalās tādi izsoles dalībnieki, kuri ar dažādiem līdzekļiem ietekmē citus izsoles dalībniekus ar mērķi samazināt izsoles cenu, tādējādi kavējot konkurenci izsoles dalībnieku vidū un izsoli kā mantas pārdošanas veidu padarot neefektīvu. Proti, izsolēs piedalās personas, kuras iemaksājušas attiecīgi zvērinātam tiesu izpildītājam vai maksātnespējas procesa administratoram nodrošinājumu un kuras veic saskaņotas darbības, piedāvājot citiem izsoles dalībniekiem pirms izsoles (izsoles norises telpās vai ārpus izsoles norises telpām) par noteiktu samaksu atturēties no solīšanas, reizēm arī izsakot draudus, ka pieprasītās samaksas neveikšanas gadījumā veiks solīšanu, lai izsoles cenu paaugstinātu tādā apmērā, ka izsoles dalībniekiem nebūtu iespējams īpašumu vai mantu iegādāties. Pēc šādu piedāvājumu saņemšanas izsoles dalībnieki, kuru mērķis ir iegādāties īpašumu vai mantu, lielākoties piekrīt izteiktajam piedāvājumam.

Izsoles kā mantas pārdošanas veids minētajos procesos izvēlēts ar mērķi, lai, piesaistot maksimāli plašu potenciālo pircēju loku, pēc iespējas ātrāk un par lielāku cenu realizētu parādnieka mantu, izsoles dalībniekiem savā starpā sacenšoties, lai no pārdošanā iegūtajiem līdzekļiem segtu piedzinēja (kreditoru) prasījumus un parādniekam lielākā apmērā dzēstu viņa parādu. Savukārt minētās prakses rezultātā samazinās godprātīgo izsoles dalībnieku skaits, izsolāmie objekti tiek nosolīti par mazāku summu, nekā tas objektīvi būtu bijis iespējams vai tieši pretēji – tiek nosolītas neadekvāti augstas summas bez nolūka tās maksāt, kā rezultātā izsoles jāatzīst par nenotikušām ar no tā izrietošajām tiesiskajām sekām. Turklāt, attīstoties šādai praksei, var tikt radīts negatīvs priekšstats par piespiedu izpildes un maksātnespējas procesu kopumā.

Būtiskākie ieguvumi pārceļot zvērinātu tiesu izpildītāju un maksātnespējas procesa administratoru rīkotās izsoles uz elektronisku vidi ir:

- a) Godīga konkurence - izsoles organizēšana un norise neklātienē līdz minimumam samazina iespēju izsoles dalībniekiem sastapties un negodprātīgām personām, veicot saskaņotas darbības, ietekmēt citus solītājus.
- b) Anonimitāte - izsoles dalībniekam izsoles laikā tiek piešķirts unikāls identifikators, kas izslēdz izsoles dalībnieka atpazīstamību.
- c) Plašāka pieejamība – pieteikšanās izsolei un dalība izsolē tiek organizēta elektroniski, nodrošinot iespēju piedalīties izsolē neatkarīgi no faktiskās atrašanās vietas.
- d) Lielāka atgūtā summa kreditoriem – plašāks izsoles dalībnieku loks un godīgas konkurences nodrošināšana starp izsoles dalībniekiem veicinās parādnieka mantas pārdošanu par pēc iespējas augstāku cenu.

Nemot vērā apstākli, ka līdzīgas problēmas izsoļu norises procesā konstatētas gan zvērinātu tiesu izpildītāju, gan maksātnespējas procesa administratoru praksē, turklāt parādniekam piederošas mantas pārdošanas procedūra gan piespiedu izpildes procesa, gan maksātnespējas procesa ietvaros tiek organizēta pēc ļoti līdzīga tiesiskā regulējuma, ministrijas ieskatā atbalstāms risinājums par vienota elektronisko izsoļu modeļa ieviešanu abos procesos.

Ievērojot pieejamo tehnisko resursu atšķirības un ierobežotās iespējas piesaistīt finanšu līdzekļus Elektronisko izsoļu portāla izveidei, valdība ir atbalstījusi pakāpenisku elektronisko izsoļu sistēmas ieviešanu spriedumu izpildes un maksātnespējas procesā. Elektroniskas izsoles kā parādniekam piederoša nekustamā īpašuma pārdošanas formu spriedumu izpildes procesā plānots ieviest no 2015. gada 1. jūlija, bet maksātnespējas procesā – no 2016. gada 1. janvāra.

2015. gada 8. janvārī Valsts sekretāru sanāksmē izsludināts Tieslietu ministrijas izstrādātais likumprojekts „Grozījumi Civilprocesa likumā”, ar kuru iecerēts nostiprināt Elektronisko izsoļu portāla izveidošanas un darbības tiesisko pamatu, kā arī noteikt regulējumu elektroniskā vidē organizētu izsoļu norisei. Likumprojekts 2015. gada 26. martā Saeimā pieņemts pirmajā lasījumā.

Vienlaikus Tieslietu ministrija uzsākusi Ministru kabineta noteikumu projekta izstrādi, kas noteiks detalizētu kārtību, kādā tiek veikta izsoles sludinājumu izvietošana, izsoļu dalībnieku reģistrācija un informācijas par reģistrētajiem izsoļu dalībniekiem uzkrāšana, reģistrēto izsoļu dalībnieku autorizācija dalībai izsludinātā izsolē, kā arī kārtību, kādā izdarāmi un tiek reģistrēti solījumi, un kārtību, kādā tiek apstrādāti izsoles rezultāti un veiktas citas darbības Elektronisko izsoļu portālā.

2014. gada laikā, tika pilnveidota valsts garantēto uzturlīdzekļu administrēšanas sistēma, izstrādājot koncepciju par sistēmas pilnveides mehānismiem un nosakot plašāku datu pieejamību par parādnieku un parādu.

2014. gada 29. novembrī stājās spēkā grozījumi Uzturlīdzekļu garantiju fonda likumā (turpmāk – UGFL), kas cita starpā paredz, ka Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija (turpmāk – Fonda administrācija) izmaksās personai uzturlīdzekļus ne tikai uz tiesas nolēmuma pamata, kā tas bijis līdz šim, bet arī uz notariālā akta pamata, kas ietver vienošanos par periodiskiem uzturlīdzekļu maksājumiem un izpildāma tiesas spriedumu izpildes kārtībā. **Tāpat minētie grozījumi paredz, ka Fonda administrācija, sākot no 2015. gada 1. jūlija, publiskos savā mājaslapā ziņas par vecāku, kuram ar tiesas nolēmumu vai ar notariālo aktu noteikts pienākums maksāt uzturlīdzekļus savam bērnam un kurš nepilda tiesas nolēmumu vai vienošanos par uzturlīdzekļiem vai pilda tiesas nolēmumu vai vienošanos par uzturlīdzekļiem, bet nenodrošina to minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kādu, pamatojoties uz Civillikuma 179.panta piekto daļu, noteicis Ministru kabinets, ja:**

1) iesniedzējs tam piekritis un Fonda administrācija nav saņēmusi no valsts vai pašvaldību iestādēm informāciju, ka attiecīgo ziņu publiskošana kaitētu bērna interesēm;

2) parādnieks nav persona ar invaliditāti vai persona, kas pārejošas darbnespējas dēļ nestrādā ilgāk kā sešus mēnešus gadījumos, kad darbnespēja ir nepārtraukta, vai vienu gadu triju gadu periodā gadījumos, kad darbnespēja atkārtojas ar pārtraukumiem.

Ziņas par parādnieku tiks publiskas ar mērķi aizsargāt bērna tiesības un veicināt vecāku pienākuma pildīšanu — uzturlīdzekļu maksāšanu, kā arī atbildīgu un godprātīgu saistību izpildi.

Likuma pārejas noteikumu 10. un 11. punkts noteic, ka 5.1 panta pirmajā daļā minētās ziņas par parādnieku Fonda administrācija savā mājaslapā publisko, sākot ar 2015. gada 1. jūliju, savukārt līdz 2015. gada 1. jūlijam Fonda administrācija informē iesniedzējus, ka ziņu publikošanai par parādniekiem, kuriem no Fonda izmaksāto uzturlīdzekļu un likumisko procentu parāds ir izveidojies un nav dzēsts līdz 2015. gada 1. jūlijam, ir nepieciešams saņemt iesniedzēju piekrišanu.

2015. gada prioritātes tiesu politikas jomā:

- 1) Turpināt darbu pie tiesu namu reformas, paredzot apgabaltiesu darbības teritorijā esošo rajonu (pilsētu) tiesu pakāpenisku apvienošanu.
- 2) Izstrādāt likumprojektu „Grozījumi likumā „Par tiesu varu””, lai veicinātu tiesnešu neatkarības (Tieslietu padomes lomas) stiprināšanu tiesnešu karjeras jautājumu noteikšanā.
- 3) Pabeigt darbu pie tiesiskā regulējuma vienota elektronisko izsoļu modeļa spriedumu izpildes un maksātnespējas procesā, kā arī uzsāk tā īstenošanu.
- 4) Izstrādāt ES struktūrfondu projektu atbilstoši Darbības programmā „Izaugsme un nodarbinātība” noteiktai investīciju prioritātei un uzsākt Tiesu varas un tiesībaizsardzības iestāžu darbinieku cilvēkresursu kapacitātes stiprināšanas un kompetenču attīstīšanas rīcības plāna 2014.-2020. gadam īstenošanu.
- 5) Pilnveidot valsts garantēto uzturlīdzekļu administrēšanas sistēmu, nodrošinot, ka uzturlīdzekļus pieprasīšana Ministru kabineta noteiktajā minimālajā apmērā norit administratīvā procesa ietvaros, vēršoties Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijā.

3.3. Nozaru politika

3.3.1. Maksātnespējas tiesiskais regulējums

Izvērtējot maksātnespējas regulējuma piemērošanu praksē, Tieslietu ministrija konstatējusi, ka nepieciešami pilnveidojumi maksātnespējas procesa administratoru uzraudzības jomā. Ņemot vērā minēto, 2013. gada 10. decembrī Ministru kabinetā tika apstiprināts Tieslietu ministrijas izstrādātais informatīvais ziņojums „Par maksātnespējas procesa administratoru darbības uzraudzības sistēmas pilnveidošanu”, kas paredz būtiskus administratoru uzraudzības un sertifikācijas sistēmas pilnveidojumus. Līdz ar informatīvā ziņojuma apstiprināšanu Ministru kabinets Tieslietu ministrijai dod

uzdevumu līdz 2014. gada 10. janvārim izstrādāt atbilstošus grozījumus likumprojektam „Grozījumi Maksātnespējas likumā” (Nr.367/Lp11).

Tieslietu ministrs 2014. gada 10. janvārī iesniedza priekšlikumus atbildīgajai Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijai (turpmāk – Komisija), kas paredz maksātnespējas procesa administratoru profesijas reformu, kas, galvenokārt, attiecas uz uzraudzības un izglītības sistēmas pilnveidošanu.

2014. gada 10. jūnijā Komisijas sēdē tika pieņemts lēmums par priekšlikumu, kas attiecas uz maksātnespējas procesa administratoru profesijas reformu tālāku virzību, proti, tika nolemts, ka minētie priekšlikumi, ko iesniedza Tieslietu ministrija, izdalāmi atsevišķā likumprojektā un virzāmi kā Komisijas likumprojekts no 1.lasījuma. Līdz ar to Tieslietu ministrijai savi priekšlikumi bija jāatsauc un jā sagatavo dokumentācija, lai Komisija varētu attiecīgo likumprojektu virzīt.

Saeimas plenārsēdē 2014. gada 25. septembrī 3.lasījumā tika apstiprināts likumprojekts „Grozījumi Maksātnespējas likumā” (Nr.367 /Lp11)^[3], paredzot virkni izmaiņu maksātnespējas procesa regulējumā. Grozījumu spēkā stāšanās datums bija paredzēts 2015. gada 1. janvāris. Ņemot vērā to, ka atbilstošos termiņos netika pieņemti grozījumi Civilprocesa likumā, Saeimas 2014. gada 18. decembra plenārsēdē apstiprināts likumprojekts „Grozījumi Maksātnespējas likumā” (Nr.72/Lp12), kas paredz atlikt Maksātnespējas likuma grozījumu, kas pieņemti 2014.gada 25.septembrī, spēkā stāšanos līdz 2015.gada 1.martam, lai varētu nodrošināt atbilstošu procesuālo normu pieņemšanu.

2015. gadā 1. martā stājās spēkā grozījumi Maksātnespējas likumā. Tie paredz:

Tiesiskās aizsardzības process (TAP):

- parādniekam skaidri tiek noteikti viņa pienākumi;
- administratoram tiek dota iespēja tiesai norādīt uz iespējami nepamatotiem kreditoru prasījumiem, tādejādi novēršot TAP ļaunprātīgu izmantošanu;
- nomainot administratoru, pārejot no TAP uz maksātnespējas procesu, tiek nodrošināts, ka „neveiksmīgais” administrators neturpina administrēt arī maksātnespējas procesu un tiek novērsta iespēja ar TAP palīdzību maksātnespējas procesā iegūt sev vēlamu administratoru;
- Precīzi noteikts, ka ar TAP palīdzību nav iespējams izvairīties no Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā un Krimināllikumā paredzēto sodu samaksas;
- Novērsta situācija kad „ieinteresētas personas” var ietekmēt kreditoru balsu skaitu TAP.

Juridiskās personas maksātnespējas process:

- Ieviests termiņš parādniekam maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanai, proti, parādnieks ilgāk nekā divus mēnešus nav nokārtojis parādsaistības, kurām iestājies izpildes termiņš;
- Pastiprināts parādnieka pienākums iesniegt juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu, ja pastāv kāda no maksātnespējas procesa pazīmēm, izņemot, ja notiek pāreja no TAP.

- Darbiniekus, kuriem vienīgais tiesību aizsardzības līdzeklis ir maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšana, tiesa var atbrīvot no depozīta iemaksas un valsts nodevas samaksas.
- Tiesas spriedums, ar kuru tiek pasludināts juridiskās personas maksātnespējas process, ir pamats tiesvedības apturēšanai mantiska rakstura prasībās, kas ierosinātas pret parādnieku, kā arī ir pamats prasības nodrošinājuma atcelšanai Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā.
- Administrators triju mēnešu laikā no tāda kreditora prasījuma, kurš pamatots ar nolēmumu par saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanu vai saistību piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtībā, iesniegšanas dienas ir tiesīgs celt apvērsuma prasību pret kreditoru, lūdzot tiesu piemērot šim kreditoram pagaidu aizsardzības līdzekli — balsstiesību atņemšana, ja ir pamatotas šaubas par to, ka kreditora prasījums nav pamatots pēc būtības, un kreditora prasījums pamatots ar tiesas nolēmumu, kas ir stājies spēkā triju gadu laikā pirms juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas.
- Valdes locekļi atbild par dokumentu nenodošanu vai nodošanu tādā stāvoklī, kas neļauj gūt skaidru priekšstatu par parādnieka darījumiem un mantas stāvokli pēdējos 3 gados, par zaudējumu apmēru šādā gadījumā tiek uzskatīti parādnieka maksātnespējas procesā atzītie kreditoru prasījumi pamatparāda apmērā, kurus nav iespējams segt parādnieka maksātnespējas procesa ietvaros.
- Skaidri noteikts, ka kreditoru prasījumu iesniegšanas termiņa nokavēšanas gadījumā saistība noilgst un kreditors zaudē savas prasījuma tiesības;
- Risināta situācija saistībā ar nodrošinātā kreditora statusu personām, kuru prasījuma tiesības pret trešajām personām ir nodrošinātas ar komercķīlu, zemesgrāmatā vai kuģu reģistrā reģistrētu hipotēku uz parādnieka mantu, kā arī personām, kuru prasījuma tiesības atkarīgas no nosacījuma iestāšanās;
- Noteikts, ka nodokļu administrācija var neiesniegt prasījumu pamatojošu dokumentu atvasinājumus, ja informāciju var iegūt Elektroniskās deklarēšanas sistēmā, papildus tam noteikts, ka nodokļu administrācijas prasījumi, kas radušies pēc procesa pasludināšanas, bet saistīti ar darījumiem līdz pasludināšanai, piesakāmi kā kreditora prasījumi.
- Ja kreditora prasījums pamatots ar tiesas nolēmumu par saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanu vai par saistību piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtībā, kreditora prasījumam kreditors pievieno tiesas nolēmuma norakstu un citus prasījumu pamatojošus dokumentus;
- Precizēta kreditoru prasījumu apmierināšanas kārtība, paredzot visu savlaicīgi prasījumus iesniegušo kreditoru (6 mēnešu laikā) prasījumu apmierināšanu vienlaicīgi;
- Ja par kreditora prasījumu pastāv strīds par tiesībām, prasījumu iekļauj kreditoru prasījumu reģistrā, bet kamēr strīds norisinās, kreditoram balsstiesības nepiešķir.
- Darījumu atzīšanai par spēkā neesošiem termiņš pagarināts no 3 mēnešiem uz 4 mēnešiem, savukārt bezatlīdzības darījumu apstrīdēšanas termiņš pagarināts no 6 mēnešiem un 3 gadiem.

- Paredzēta rīcība ar parādnieka mantu, ja to nav iespējams pārdot (piedāvā kreditoriem paturēt sev par sākumcenu);
- Ziņojumā par mantas neesamību administrators iekļauj ziņas par nodomu vērsties pret parādnieka valdi;
- Paredzēta tālākā rīcība pēc otrās izsoles;
- Iekļautas normas izsoļu reiderisma novēršanai (nodrošinājuma neatgriešana, dalības maksa).

Fiziskās personas maksātnespējas process:

- Precizēts, ka tiesības uz fiziskās personas maksātnespējas procesu ir arī personai, kas ir bijusi dibinātājs vai dalībnieks zemnieku vai zvejnieku saimniecībā, kurai ir izbeigts juridiskās personas maksātnespējas process;
- Samazināts parādsaistību sliekšnis, kad iespējams pasludināt fiziskās personas maksātnespējas procesu – no 7114 euro uz 5000 euro (nevar samaksāt), no 14228 euro uz 10000 euro (nevarēs samaksāt);
- Ieviesta tā sauktā „ģimenes maksātnespēja, kad Maksātnespējas likumā noteiktās ieinteresētas personas kopīgi var iesniegt fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu;
- Ieviests fiziskās personas maksātnespējas procesa depozīts;
- Precizēts, ka fiziskās personas maksātnespējas process nav piemērojams vai pārtraucams personai, kura ir izlietojusi piešķirto kredītu līgumā neparedzētiem mērķiem, un par to ir stājies spēkā kompetentas institūcijas nolēmums krimināllietā;
- Precizēts, ka administrators ņem pārvaldījumā parādnieka mantu tikai, ja tas nepieciešams.
- Noteikts, ka parādniekam bankrota procedūras laikā turpmāk nav pienākums pārskaitīt vienu trešdaļu savu ienākumu administratoram;
- Administratoram turpmāk būs elektroniski jāinformē visi zināmie nodrošinātie kreditori par maksātnespējas procesa pasludināšanu, ja informācija par tiem atrodama publiskajos reģistros;
- Precizēta mājokļa definīcija;
- Ieviests regulējums, kas paredz nesegto saistību apjomu saistību dzēšanas procedūrā vērtēt pēc bankrota procedūras pabeigšanas un īpašu «gradāciju» tiem parādniekiem, kuri saistību dzēšanas procedūras laikā nevar segt ne 35%, ne 20% no kopējām saistībām;
- Precizētas saistības, kas nav dzēšamas pēc saistību dzēšanas procedūras pabeigšanas;
- Nodalītas tiešās un netiešās fiziskās personas maksātnespējas procesa izmaksas.

Citas izmaiņas:

- Noteikts, ka amata darbībā maksātnespējas procesa administratori ir pielīdzināmi valsts amatpersonām;
- Precizēts regulējums attiecībā uz administratora pienākumu pildīšanu interešu konflikta situācijā;
- Precizēti administratora pienākumi par gada pārskata iesniegšanu.

2015. gada 12. februārī 3.lasījumā apstiprināts likumprojekts „Grozījumi Civilprocesa likumā” (Nr.73/Lp12), kas satur 2014. gada 25.septembrī

apstiprinātajiem Maksātnespējas likuma grozījumiem atbilstošas procesuālās normas. Regulējums stājās spēkā 2015. gada 1. martā.

Pašlaik norisinās diskusija starp visām iesaistītajām pusēm par iespējamajiem risinājumiem, tajā skaitā, attiecībā uz amatpersonas statusa noteikšanu maksātnespējas procesa administratoriem, ņemot vērā to, ka no 2016. gada 1. janvāra maksātnespējas procesa administratoriem būs piemērojams valsts amatpersonas statuss, administratoru profesijas reforma tiks balstīta uz šobrīd Saeimā 1.lasījumā apstiprinātajiem grozījumiem Maksātnespējas likumā, kas paredz administratoru izglītības un uzraudzības sistēmas reformu. Ņemot vērā šo normu, tiek meklēti risinājumi, lai attiecīgo normu iedzīvinātu praksē, tajā skaitā papildinot likuma „Par interešu konflikta novēršanu amatpersonu darbībā” regulējumu, iekļaujot valsts amatpersonu sarakstā maksātnespējas procesa administratora amatu, paredzēts, ka šīs izmaiņas stāsies spēkā 2016. gada 1. janvārī.

3.3.2. Rūpnieciskā īpašuma aizsardzības normatīvais regulējums

2014. gadā tika strādāts pie rūpnieciskā īpašuma aizsardzības normatīvā regulējuma. Un 2015. gada 1. aprīlī Ministru kabinets atbalstīja attīstības plānošanas dokumentu „Intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības un nodrošināšanas pamatnostādnes 2015.- 2020. gadam” (turpmāk – Pamatnostādnes) (prot. Nr.12, 25.§), kuru mērķis ir intelektuālā īpašuma tiesību jomas vispusīga attīstība valstī – indivīda (autora, izgudrotāja, kas rada intelektuālo īpašumu) darbība un uzņēmējdarbība ar augstāko pievienoto vērtību intelektuālā īpašuma tiesību jomā, izglītota sabiedrība intelektuālā īpašuma jomā un paaugstināts novitāšu aizsardzības līmenis. Pamatnostādnes paredz pilnveidot sabiedrības izpratni par intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību, paredzot muitas, policijas darbinieku, prokuroru, tiesnešu, zvērinātu advokātu, profesionālo patentpilnvaroto, uzņēmēju un sabiedrības apmācības intelektuālā īpašuma tiesību jomā; veikt Patentu informācijas sistēmas modernizēšanu, tās ietvaros izstrādāt elektronisko tiešsaistes sistēmu, kas nodrošinātu ātrāku un ērtāku patentu iesniegšanas procesu un iespēju tiesību īpašniekam sekot līdz pieteikuma statusam, novērst nepilnības un neprecizitātes normatīvajos aktos attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību un pārvaldību un izveidot vienotu, specializētu struktūrvienību kibernetizējamu apkarošanai Valsts policijas Galvenās Kriminālpolicijas pārvaldes sastāvā, kas, izmeklējot un, veicot operatīvos pasākumus, apkaros noziedzīgus nodarījumus augsto tehnoloģiju jomā.

Tāpat arī 2015. gada 28. maijā ir plānots otrajā lasījumā atbalstīt likumprojektu „Rūpnieciskā īpašuma institūciju un procedūru likums” Saeimas plenārsēdē, savukārt līdz 1. jūlijam to ir plānots pieņemt galīgajā trešajā lasījumā. Likumprojekts „Rūpnieciskā īpašuma institūciju un procedūru likums” paredz noteikt īpašu regulējumu procedūrām Patentu valdē un Patentu valdes Apelācijas padomē, pārveidot Patentu valdes valsts nodevas par maksas pakalpojumiem, reorganizēt Patentu valdes struktūru, izveidojot Rūpnieciskā īpašuma Apelācijas padomi, u.c. Vienlaikus,

ieviešot minēto likumprojektu paredzēts veikt grozījumus arī Civilprocesa likuma piektajā sadaļā, papildinot to ar jaunu regulējumu attiecībā uz lietām par tiesībām, par kurām strīds izskatīts Apelācijas padomē, lai nodrošinātu iespēju pārskatīt Rūpnieciskā īpašuma Apelācijas padomes lēmumu tiesā Civilprocesa likuma noteiktajā kārtībā.

3.3.3. Normatīvo aktu kvalitātes nodrošināšana

2014. gada 26. augustā Ministru kabinets izskatīja Tieslietu ministrijas sagatavoto informatīvo ziņojumu par priekšlikumiem ārējo normatīvo aktu grozījumu skaita apjoma samazināšanai. Šis informatīvais ziņojums tika sagatavots saskaņā ar Valsts prezidenta un tieslietu ministra 2012. gada 12. decembrī izdoto rīkojumu Nr. 7 „Par priekšlikumu izstrādi likumu grozījumu skaita un apjoma samazināšanai”, kas paredzēja uzdevumu Tieslietu ministrijai, sadarbojoties ar Valsts prezidenta kanceleju, citām iesaistītajām institūcijām un organizācijām, **izstrādāt priekšlikumus tiesiskā regulējuma pārmērīgas jaunrades mazināšanai skaitā un apjomā, kā arī radīt priekšnoteikumus pārāk detalizēta un sīkumaina tiesiskā regulējuma novēršanai.** Tieslietu ministrija šajā informatīvajā ziņojumā apkopoja visu ministriju, Valsts prezidenta kancelejas, Valsts kancelejas, kā arī Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes iesniegtos priekšlikumus normatīvo aktu grozījumu skaita samazināšanai, kā arī 2013. gada 28. jūnija diskusijā Latvijas Universitātē par priekšlikumu izstrādi normatīvo aktu grozījumu skaita un apjoma samazināšanai izteiktos viedokļus.

Izskatot informatīvo ziņojumu, Ministru kabineta 2014. gada 26. augusta sēdes protokola Nr. 45 45. § ir apstiprināts pasākumu plāns normatīvisma mazināšanai, kuru Tieslietu ministrija plāno turpināt pildīt 2015. gadā un kas atbilstoši Valdības rīcības plāna Deklarācijas par Laimdotas Straujumas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai 142.1.apakšpunktam ir arī viena no šīs valdības prioritātēm.

3.4. Administratīvo tiesību politika

2014. gadā Saeima atbalstīja Administratīvo pārkāpumu procesa likuma (turpmāk – APPL) likumprojektu 1.lasījumā un noteica otrajam lasījumam priekšlikumu iesniegšanas termiņu 01.12.2014. Līdz ar to darbs Saeimā pie APPL turpināsies arī 2015.gadā. Attiecībā uz nozaru kodifikāciju 20014.gada nogalē ministrijas iesūtīja pirmos likumprojektus, kas paredzēja administratīvo sodu pārvešanu uz nozares likumiem. Latvijas Administratīvo pārkāpumu darba grupa izskatīja šos likumprojektus un arī 2015. gadā notiek intensīvs darbs pie šādu likumprojektu vērtēšanas darba grupā. Lielākās problēmas iestādēm sagādā jautājums par sodu saglabāšanu administratīvo pārkāpumu jomā vai administratīvā procesa instrumentu izmantošanu administratīvo aktu nepildīšanas gadījumā.

Ministrijas plāni 2015. gadā ir turpināt darbu Saeimā pie APPL izstrādes un nozaru kodifikācijas likumprojektu vērtēšanas darba grupā, kā arī turpināt 2014. gadā iesākto darbu pie Administratīvā procesa likuma grozījumiem. Turpināt darbu pie konceptuālā ziņojuma izstrādes par tiesiskiem risinājumiem zaudējumu atlīdzībai valsts budžetā, pārkāpjot starptautiskās saistības, kā arī par valsts pārstāvības funkcijas prakses pilnveidošanu starptautiskajās arbitrāžās. Departaments uzsāks darbu pie bērnu prevencijas sistēmas reformas.

3.5. Krimināltiesību politika

2014. gadā notika aktīvs darbs pie Preventīvo piespiedu līdzekļu likumprojekta (turpmāk – likumprojekts) izstrādes. Likumprojekts faktiski ir izstrādāts, notiek diskusijas par vairāku pantu redakcijām un atklātiem problēmjaudājumiem. Darba grupai vēl nepieciešams izstrādāt likumprojekta saistīto normatīvo aktu projektus un veikt nepieciešamos aprēķinus, lai noteiktu likumprojekta ietekmi uz budžetu.

Ievērojot minēto, intensīvs darbs pie likumprojekta notiek arī 2015. gadā, lai līdz 2016. gada 1. februārim likumprojektu un ar to saistīto normatīvo aktu projektus noteiktā kārtībā iesniegtu Ministru kabinetā.

Tieslietu ministrija ir izstrādājusi Ministru kabineta noteikumu projektu „Apcietināto un notiesāto personu veselības aprūpes īstenošanas kārtība” (2015. gada 30. aprīlī izsludināta VSS, prot. Nr. 17, 26.§, VSS-483). Noteikumu projekts precīzi nosaka ieslodzīto veselības pārbaudes organizācijas kārtību, ierodoties ieslodzījuma vietā, ieslodzīto primārās un sekundārās veselības aprūpes organizāciju ieslodzījuma vietā, ieslodzīto primārās un sekundārās veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanas kārtību ārstniecības iestādē ārpus ieslodzījuma vietas, ieslodzītajam nepieciešamo zāļu un medicīnisko ierīču iegādes un izsniegšanas kārtību, ieslodzīto veselības aprūpes organizāciju neatliekamas medicīniskās palīdzības sniegšanas gadījumā, kā arī ieslodzījuma vietu ārstniecības personu rīcību organizējot ieslodzīto invaliditātes ekspertīzes nodrošināšanu. Papildus tam, arī Pamatnostādnēs ieslodzīto resocializācijas pilnveidošanai ieslodzījuma laikā un pēc atbrīvošanas no 2015. gada līdz

2020. gadam, kas izsludinātas VSS 2015. gada 7. maijā (prot. Nr. 18 11.§), ietverta nodaļa par nepieciešamo Latvijas Cietumu slimnīcas attīstību un ārstniecības personāla pilnveidošanai nepieciešamajiem pasākumiem.

Attiecībā uz jaunā cietuma projektēšanu sadarbībā ar Igaunijas ekspertiem šobrīd turpinās darbs pie Tieslietu ministrijas un Igaunijas Nekustamo īpašumu aģentūras 2014. gada 30. aprīlī noslēgtā līguma izpildes. Šī līguma izpildes ietvaros izvēlētais jaunā cietuma projektētājs ir uzsācis darbu pie jaunā cietuma projektēšanas.

Vienlaikus, elektroniskās uzraudzības ieviešanas kontekstā ir pieņemti nepieciešamie grozījumi Latvijas Sodū izpildes kodeksā, grozījumi Valsts probācijas dienesta likumā, grozījumi Krimināllikumā un grozījumi Kriminālprocesa likumā, ar kuriem elektroniskā uzraudzība noteikta kā intensīvas kontroles pasākums nosacītas pirmstermiņa atbrīvošanas no soda izciešanas ar elektroniskās uzraudzības noteikšanu piemērošanas gadījumā. Likumos attiecībā uz nosacītu pirmstermiņa atbrīvošanu no soda izciešanas ar elektroniskās uzraudzības noteikšanu minētais stāsies spēkā no 2015. gada 1. jūlija. Ir noslēdzies iepirkums tehnisko ierīču piegādei un tajā ir noskaidrots iepirkuma uzvarētājs.

Attiecībā uz Atkarīgo centra Olaines cietumā izveides procesu, saskaņā ar Norvēģijas finanšu instrumenta līdzfinansētās programmas „Latvijas korekcijas dienestu un Valsts policijas īslaicīgās aizturēšanas vietu reforma” iepriekšnoteiktā projekta „Jaunas nodaļas izveide Olaines cietumā, ieskaitot būvniecību un personāla apmācību” (Nr.LV08/2) šobrīd norit darbs pie normatīvo aktu izstrādes Atkarīgo centra darbības reglamentēšanai. Projekta ietvaros ir izstrādātas 2 resocializācijas programmas atkarību mazināšanai un īstenoti citi pasākumi.

3.6. Projektu īstenošanas joma

Budžeta apakšprogramma 48.00.00 „Tiesiskās un starpvalstu sadarbības pasākumu īstenošana”

Projekts: „ES *acquis* un tiesiskās sadarbības politikas harmonizācija un Tulkošanas Centra kapacitātes stiprināšana tieslietu sektora terminoloģijā un metodoloģijā”

Finansējuma avots: 100% Eiropas kaimiņattiecību un partnerības instruments

Sasniegtie rezultāti: Projekta īstenošanas ietvaros Tieslietu ministrijas eksperti 2014. gadā ir piedalījušies 2 ekspertu vizītēs Erevānā, Armēnijā, veicot Armēnijas likumdošanas tuvināšanas procesa gadījumu pārbaudi, kā arī piedaloties projekta noslēguma konferencē. Projekta īstenošanā iesaistītie Valsts valodas centra eksperti 2014. gadā ir piedalījušies 8 ekspertu vizītēs Erevānā, Armēnijā, iepazīstinot Armēnijas Tulkošanas centru ar tulkošanas darba optimizācijas praktiskajiem instrumentiem, veicot Tulkošanas centra kapacitātes celšanai piemērotu tulkošanas palīgmateriālu iegādi. Papildus Valsts valodas centra eksperti veica tulkošanas eksperimentālo darbību izvērtēšanu, kā arī piedalījās konferencē „*Tulkošana kā noteicošais līdzeklis Armēnijas*

ekonomiskās sadarbības veicināšanai ar Eiropas Savienību un citām valstīm” un projekta noslēguma konferencē.

Aktivitātes „*Projekta uzraudzības sanāksmes*” ietvaros 2014. gadā ir notikušas 3 projekta uzraudzības sanāksmes.

2014. gada septembrī Tieslietu ministrija projekta vadošajam partnerim iesniedza projekta noslēguma finanšu atskaiti. 2014. gada novembrī projekta vadošajam partneris informēja par projekta noslēguma ziņojuma apstiprināšanu.

Projekta finansējums 2014. gadā: Kopējais plānotais finansējums 2014. gadā – 43 690 EUR. 2014. gadā neapgūtais plānotais finansējums – 18 745 EUR.

Izlietotais finansējums: 24 945 EUR

Projekta īstenošana ir noslēgusies.

Budžeta apakšprogramma 48.00.00 „Tiesiskās un starpvalstu sadarbības pasākumu īstenošana”

Projekts: "Horvātijas Republikas tiesu varas efektivitātes stiprināšana"

Finansējuma avots: 100% Eiropas Savienības Pirmsiestāšanās palīdzības instrumenta finansējums

Sasniegtie rezultāti: Projekta īstenošanas ietvaros 2014. gadā Tieslietu ministrijas, tiesu, prokuratūras un Tiesu administrācijas eksperti ir piedalījušies 19 ekspertu vizītes Zagrebā, Horvātijā, piedaloties aktivitāšu īstenošanā 2. un 3. komponentes ietvaros. Projekta 2. komponentes „*Horvātijas Tiesu sistēmas efektivitātes uzlabošana*” ietvaros tika sagatavoti priekšlikumi audioierakstu sistēmu attīstīšanai tiesu darbam Horvātijā, kā arī īstenots audioierakstu sistēmu pilotprojekts. Savukārt 3. komponentes „*Horvātijas tiesu sadarbības veicināšana civillietās, komerclietās un krimināllietās*” ietvaros Latvijas tieslietu eksperti piedalījās pārskata izstrādē par tiesnešu un tiesu konsultantu izglītības sistēmām Eiropas Savienības dalībvalstīs tiesiskās sadarbības jautājumos civillietās, komerclietās un krimināllietās, izstrādāja apmācību stratēģiju un apmācību programmas tiesnešu, tiesas padomnieku un Tieslietu ministrijas darbinieku apmācībai par tiesiskās sadarbības jautājumiem civillietās, komerclietās un krimināllietās, kā arī organizēja seminārus par *acquis* un tiesu prakses piemēriem tiesiskās sadarbības jautājumos civillietās, komerclietās un krimināllietās. Papildus komponentes ietvaros izstrādātas vadlīnijas par tiesiskās sadarbības mehānismiem krimināllietās tienešiem, prokuroriem, prokuratūru un tiesu konsultantiem, kā arī Tieslietu ministrijas darbiniekiem.

Aktivitātes „*Projekta uzraudzības sanāksmes*” ietvaros 2014. gadā ir notikušas 5 projekta uzraudzības sanāksmes.

Projekta īstenošanas ietvaros 2014. gada martā Latvijā viesojās Horvātijas Tieslietu ministrijas delegācija. Horvātijas delegācija apmeklēja vairākas Latvijas tieslietu sistēmas institūcijas – Augstāko tiesu, Tieslietu ministriju, Tiesu administrāciju un Latvijas tiesnešu mācību centru. Lai sniegtu ieskatu Latvijas tiesu sistēmā un tiesu darba organizēšanā, vizītes laikā delegācija apmeklēja Rīgas apgabaltiesu, Administratīvo apgabaltiesu, Latgales apgabaltiesu un Kurzemes rajona tiesu. Vizītes laikā tika prezentēti Latvijas un Šveices sadarbības programmas individuālā projekta „*Tiesu*

modernizācija Latvijā” rezultāti, kā arī Latvijas tiesu informatīvās sistēmas un datu izplatīšanas sistēmas darbība.

Projekta finansējums 2014. gadā: Kopējais plānotais finansējums 2014. gadā – 56 000 EUR. 2014. gadā neapgūtais plānotais finansējums – 23 871 EUR.

Izlietotais finansējums: 34 989 EUR

Projektā plānots: 2015. gadā Latvijas eksperti piedalīsies šādu projekta aktivitāšu īstenošanā:

2015. gada janvārī un februārī Zagrebā tiks veiktas divas projekta vizītes, kurās piedalīsies Tiesu administrācijas direktors Edvīns Balševics. Vizītes notiks projekta 2. komponentes *„Horvātijas Tiesu sistēmas efektivitātes uzlabošana”* ietvaros. 2015. gada janvārī un martā notiks divas projekta uzraudzības komitejas sanāksmes. Savukārt 2015. gada 11. martā Zagrebā, Horvātijā norisināsies projekta noslēguma konference, kurā piedalīsies LR tieslietu ministrs, LR Tieslietu ministrijas valsts sekretāra vietnieks stratēģijas jautājumos, kā arī projektā iesaistītie tieslietu sistēmas eksperti un projekta vadība no Latvijas.

2015. gadā projekta aktivitāšu īstenošanai un projekta vadības izmaksu segšanai ir pieejams finansējums 17 241 EUR apmērā.

Projekta īstenošana ir noslēgusies 2015. gada martā.

Budžeta apakšprogramma 70.06.00 „Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana (2007-2013)”

Projekts: „Eiropas Savienības Tiesa un tās judikatūra civiltiesiskajā jomā”

Finansējuma avots: 80% Eiropas Komisijas īpašā programma „Civiltiesības” un 20% Latvijas Republikas valsts budžeta līdzekļi.

Sasniegtie rezultāti: Projekta 2. aktivitātes ietvaros 2014. gada augustā tika uzsākta Pētījuma *„Eiropas Savienības Tiesa un tās judikatūras ietekme uz nacionālajām tiesu un administratīvajām iestādēm pārrobežu civiltiesiskās sadarbības jomā”* veikšana, kura ietvaros tika analizēta un pētīta Eiropas Savienības Tiesas judikatūras civiltiesiskajā jomā piemērošana Latvijas, Ungārijas, Apvienotajās Karalistes, Zviedrijas un Vācijas nacionālo tiesu spriedumos un nacionālajos tiesību aktos, lai konstatētu problēmas un rastu risinājumus biežākai un efektīvākai Eiropas Savienības Tiesas judikatūras piemērošanai. Projekta 2. aktivitātes ietvaros tika uzsākta *Rekomendāciju un vadlīniju „Efektīva Eiropas Savienības tiesību aktu pārrobežu tiesiskās sadarbības jomā civillietās izstrāde, pārņemšana, ieviešana un piemērošana”* izstrāde, kuras ietvaros tika pētīta situācija, apkopota informācija un labā prakse par to, kā Eiropas Savienības tiesību akti pārrobežu tiesiskās sadarbības jomā civillietās tiek izstrādāti, pārņemti, ieviesti un piemēroti nacionālajā līmenī Latvijā, Ungārijā, Apvienotajā Karalistē, Zviedrijā un Vācijā, kā arī, vai pastāv šo Eiropas Savienības tiesību aktu efektīvas pārņemšanas kontrole nacionālajā līmenī.

Pētījumu un vadlīnijas izstrādi veica zvērinātas advokātes Ingas Kačevskas birojs ciešā sadarbībā ar Tieslietu ministrijas un projekta ārvalstu partneru ekspertiem. Pētījuma ietvaros notika piecas pieredzes apmaiņas vizītes uz Latviju, Ungāriju, Apvienoto Karalisti, Zviedriju un Vāciju, lai dalītos ar informāciju un zināšanām par labo praksi

saistībā ar Eiropas Savienības judikatūras pārņemšanu un piemērošanu, kā arī kontroli pār minētajām procedūrām civiltiesību jomā.

Projekta 3.aktivitētes „Projekta noslēguma konference” ietvaros 2014. gada septembrī tika izsludināts iepirkums noslēguma konferences, kas plānota 2015. gada jūnijā, organizēšanas nodrošināšanai. Iepirkumā uzvarēja SIA „BBH Investments”. Kā arī uzsākta iepirkuma nolikumu izstrāde konferences moderatoru pakalpojumu nodrošināšanai, kā arī konferences lektoru uzrunāšanas.

Papildus tika uzsākts darbs pie iepirkuma nolikumu izstrādes tulkošanas pakalpojumu (rakstiskās un sinhronās) sniegšanai, kā arī pētījuma un rekomendāciju maketēšana, iespiešana un izdošana elektroniskā formātā.

Tika nodrošināta ar projekta īstenošanu saistītā procesu vadīšana, notikušas trīs projekta vadības grupas sanāksmes un viena projekta vadības komitejas sanāksme.

Projekta finansējums 2014. gadā: Kopējais plānotais finansējums 2014. gadā – 122 874 EUR. 2014. gadā neapgūtais plānotais finansējums – 36 198 EUR.

Izlietotais finansējums: 86 676 EUR

Projektā plānots: 2015. gadā projektā plānots pabeigt vadlīniju „*Efektīva Eiropas Savienības tiesību aktu pārrobežu tiesiskās sadarbības jomā civillietās izstrāde, pārņemšana, ieviešana un piemērošana*” un pētījuma „*Eiropas Savienības Tiesa un tās judikatūras ietekme uz nacionālajām tiesu un administratīvajām iestādēm pārrobežu civiltiesiskās sadarbības jomā*” izstrādi. Kā arī tiks veikta vadlīniju un pētījuma tulkošana un maketēšana, iespiešana un izdošana elektroniskā formātā

Tiks nodrošināta noslēguma konferences organizēšana, kura notiks Jūrmalā, viesnīcā „Baltic Beach Hotel” no 10. līdz 12. jūnijam, kurā piedalīsies 120 dalībnieki no Latvijas, Ungārijas, Apvienotās Karalistes un Austrijas. Tiek plānota arī projekta rezultātu prezentēšana Latvijas Universitātē.

Projekta ietvaros izstrādātais pētījums un vadlīnijas tiks izplatīts elektroniski un papīra formātā gan Latvijā, gan projekta partnervalstīs.

Budžeta apakšprogramma 62.06.00 „Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projektu un pasākumu īstenošana (2007-2013)”

Projekts: „Tieslietu ministrijas informācijas sistēmu pielāgošana *euro* ieviešanai”

Finansējuma avots: Eiropas Reģionālās attīstības fonds

Sasniegtie rezultāti: Projekta īstenošana noslēgusies 2014. gada 28. aprīlī. Pārskata periodā veikts gala maksājums par Uzņēmumu reģistra informācijas sistēmas pielāgošanu *euro* ieviešanai. Projekta mērķi ir sasniegti. 2014. gada 27. aprīlī sagatavots un iesniegts CFLA projekta noslēguma ziņojums. 2014. gada jūnijā notikusi VARAM funkcionalitātes pārbaude projektā, kā arī CFLA noslēguma pārbaude. Abās pārbaudēs secināts, ka projekts īstenots sekmīgi.

2014. gada jūlijā saņemts VARAM funkcionalitātes pārbaudes ziņojums un 2014. gada oktobrī veikti projekta redakcionālie grozījumi.

Projekta finansējums 2014. gadā: Kopējais plānotais finansējums 2014. gadā – 68 333 EUR. 2014. gadā neapgūtais plānotais finansējums – 20 EUR.

Izlietotais finansējums: 68 313 EUR

Projekta īstenošana ir noslēgusies.

Budžeta apakšprogramma 73.06.00 „Pārējās ārvalstu finanšu palīdzības Līdzfinansētie projekti (2007-2013)”

Projekts: „Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbības tīkla izveidošana. Projekts Nr. PA-GRO-459”

Finansējuma avots: Ziemeļvalstu un Baltijas valstu mobilitātes programma „Valsts administrācija”

Sasniegtie rezultāti: 2014. gada martā Tieslietu ministrijas un Uzņēmuma reģistra pārstāvji piedalījās Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbības tīkla izveidošanas pasākumā Tallinā (Igaunijā).

Projekta finansējums 2014. gadā: Kopējais plānotais finansējums 2014. gadā – 1 178 EUR. 2014. gadā neapgūtais plānotais finansējums – 376 EUR.

Izlietotais finansējums: 802 EUR

Projekta īstenošana ir noslēgusies.

Informācija par pārskata gadā īstenotajām jaunajām politikas iniciatīvām, norādot valsts piešķirto valsts budžeta līdzekļu apmēru to īstenošanai. Sadarbības partneru finansēto programmu un ārvalstu ieguldījumu programmu ietvaros īstenoto projektu sasniegtie rezultāti un līdzekļu izlietojums.

Pārskata gadā jaunas politikas iniciatīvas nav īstenotas. Norvēģijas finanšu instrumenta programmas LV08 „Latvijas korekcijas dienestu un Valsts policijas īslaicīgās aizturēšanas vietu reforma” ietvaros tiek īstenoti trīs iepriekšnoteiktie projekti. Projekta LV 08/1 „Alternatīvu brīvības atņemšanai sekmēšana (ieskaitot iespējamo pilotprojektu elektroniskai uzraudzībai)” īstenotājs ir Valsts probācijas dienests. Projekta LV08/2 „Jaunas nodaļas izveide Olaines cietumā, ieskaitot būvniecību un personāla apmācību” īstenotājs ir Ieslodzījuma vietu pārvalde un projekta LV08/3 „Valsts policijas īslaicīgās aizturēšanas vietu standartu uzlabošana, t.sk., aktivitātes infrastruktūras uzlabošanai; līdzšinējās prakses administratīvajai aizturēšanai samazināšana/likvidēšana; prakses maiņa, atgriežot apcietinājumā esošos ieslodzītos turpmākai izmeklēšanai; atbilstošu apmācību nodrošināšana darbiniekiem, kas strādā īslaicīgās aizturēšanas vietās” īstenotājs ir Valsts policija.

Projekts LV 08/1 „**Alternatīvu brīvības atņemšanai sekmēšana (ieskaitot iespējamo pilotprojektu elektroniskai uzraudzībai)**” un tā ietvaros sasniegtais 2014. gadā:

Projekta mērķis ir nodrošināt iespēju piemērot alternatīvus sodus brīvības atņemšanas sodam un samazināt brīvības atņemšanas soda termiņus. Projektā ietvertās galvenās aktivitātes ir jaunas alternatīvas brīvības atņemšanas sodam pilnveidošana jeb elektroniskās uzraudzības piemērošana, tehniskie risinājumi elektroniskās uzraudzības ieviešanai, resocializācijas sistēmas pilnveidošana un probācijas un ieslodzījuma vietu darbinieku profesionālās kapacitātes stiprināšana.

Attiecībā uz elektroniskās uzraudzības ieviešanu ir notikusi līdz šim Latvijā nebijuša apjoma reforma nosacītas pirmstermiņa atbrīvošanas sistēmā, kā rezultātā ir radīta jauna iespēja ātrākai personas atbrīvošanai no ieslodzījuma vietas. 2014.gada 2.oktobrī un 16.oktobrī Latvijas parlaments pieņēma nepieciešamos likumus, kas paredz, ka ar 2015.gadu Latvijā tiek ieviesta elektroniskā uzraudzība kā jauna alternatīva kriminālsodu izpildes sistēmā, paredzot, ka persona, kas jau sasniegusi noteiktu resocializācijas rezultātu var tikt atbrīvota no ieslodzījuma vietas ātrāk, ja piekrīt elektroniskās uzraudzības piemērošanai, nekā tad, ja tā vēlas tikt atbrīvota nosacīti pirms termiņa no soda izciešanas parastajā kārtībā. Reformas nopietnība slēpjas tajā, ka nosacīta pirmstermiņa atbrīvošana ar elektroniskās uzraudzības ieviešanu paredz līdz šim Latvijas tiesību sistēmā nebijušu notiesātā iesaisti un atbildību par apstākļu radīšanu, lai šis līdzeklis viņam tiktu piemērots – gan attiecībā uz dzīvesvietu, kurā viņš plāno dzīvot, gan attiecībā uz viņa ģimenes iesaisti u.tml.

Papildus jau minētajam, likumi ietver jaunus pienākumus Valsts probācijas dienestam, paredzot, ka notiesātajam pienākumus (gan, atbrīvojoties nosacīti pirms termiņa, gan tad, ja tam piemērota elektroniskā uzraudzība) noteiks probācijas amatpersona, nevis tiesa. Šis ir būtisks jauninājums, jo ļaus elastīgāk probācijas uzraudzības laikā reaģēt uz probācijas klienta sasniegtajiem resocializācijas rezultātiem – piemēram, ātri noteikt jaunus pienākumus, atcelt iepriekšējos, utt., kas savukārt veicinās labāku notiesātā resocializācijas rezultāta sasniegšanu. Tāpat likumi paredz brīvības atņemšanas iestāžu administratīvo komisiju, kura ilgu gadu ir izpelnījies dažādu institūciju kritiku, likvidēšanu un jaunas, pārskatāmas un vienkāršākas procedūras izveidošanu. Tādejādi projekta īstenošanas rezultātā ir notikusi būtiska reforma, kuras rezultātā notiesātie ne tikai iegūst jaunu atbrīvošanas iespēju, bet arī tiek motivēti sakārtot savu dzīvi un attiecības ar tuviniekiem, kas viennozīmīgi ilgtermiņā veicinās jauna nozieguma recidīva samazināšanos un labāku notiesātā integrēšanos sabiedrībā un darba tirgū. Latvijā ieviestais elektroniskās uzraudzības modelis pilnībā atbilst Eiropas Padomes rekomendācijā Rec (2014)4 par elektronisko uzraudzību paredzētajiem principiem.

Nozīmīgākās projekta ietvaros īstenotās aktivitātes pārskata periodā:

4.1. Izstrādāta iepirkumu dokumentācija vairākiem projekta iepirkumiem, tai skaitā elektroniskās uzraudzības sistēmu iepirkumam „Sistēmas izveidošana probācijas klientu uzraudzībai sabiedrībā ar tehniskiem līdzekļiem”. Lai sagatavotu dokumentāciju un izstrādātu tehnisko specifikāciju, tika veikts apjomīgs izpētes darbs, salīdzinot līdzīgus iepirkumus Norvēģijā un Igaunijā, apmeklējot starptautiskas konferences un seminārus par probācijas un EU jautājumiem Zviedrijā, Dānijā, Lielbritānijā. Tika analizēti elektroniskās uzraudzības sistēmu piegādes veidi, salīdzinot Norvēģijas un Igaunijas elektroniskās uzraudzības sistēmu piegādes, un konstatēts, ka ievērojami izdevīgāk ir EU sistēmas īrēt 5 gadu periodā, nevis iegādāties, kā sākotnēji, izstrādājot projektu, tika plānots. EU sistēmas īrējot, būs iespējams nodrošināt projekta ilgspēju un normatīvo aktu ieviešanas nodrošināšanu pēc projekta beigām, administratīvo resursu patēriņš būs neliels, īres termiņš atbildīs vispārējai starptautiskai praksei, un piegādātāju loks būs plašāks.

- 4.2. Izstrādāts pētījums par jaunās alternatīvas jeb EU izmantošanas iespējām. Pētījumā izvērtēts EU ieviešanas lietderīgums un noteikti elektroniskās uzraudzības piemērošanas kritēriji nosacīti pirmstermiņa atbrīvotajām personām Latvijā. Pētījuma rezultātā izstrādāti kritēriji, saskaņā ar kuriem piemērojama elektroniskā uzraudzība nosacīti pirmstermiņa atbrīvotām personām Latvijā un ekonomiskā efekta novērtējums;
- 4.3. Tiek turpināts darbs pie pētījumiem par probācijas programmām un recidīva riska un kriminogēno vajadzību novērtēšanas instrumenta efektivitāti;
- 4.4. Veiktas apmācības, kurās piedalījušies Valsts probācijas dienesta (turpmāk – VPD) un Ieslodzījuma vietu pārvaldes (turpmāk – IeVP) darbinieki gan kopā, gan atsevišķi. Apmācībās celta iestāžu personāla kapacitāte un zināšanas par specifiskām programmām, kas saistītas ar personu resocializāciju. Tāpat veiktas apmācības treneriem, kas strādā ar Valsts probācijas dienesta darbiniekiem un konsultē tos dažādos jautājumos, tai skaitā, lai izvairītos no izdegšanas sindroma.
- 4.5. Organizētas trīs Vadības komitejas, kur Vadības komitejas dalībnieki gan no Latvijas, gan Norvēģijas tika iepazīstināti ar projekta virzību, tai skaitā plānotajām izmaiņām projektā. Sanāksmēs notiek kvalitatīva diskusija, klātesošie dalās ar savu profesionālo pieredzi, kā arī norāda uz iespējamām problēmām, kas varētu rasties, veicot projekta īstenošanā kādas izmaiņas.
- 4.6. Veiktas izmaiņas projektā, kuru ietvaros plānots izstrādāt pētījumu par preventīvā ieslodzījuma un preventīvās uzraudzības sabiedrībā krimināltiesisko regulējumu citās valstīs, veikt dzimumnoziedznieku uzvedības korekcijas programmu īstenošanu apmācības probācijas un cietumu darbiniekiem, izstrādāt vardarbības recidīva riska un kriminogēno vajadzību novērtēšanas instrumentus, palielināt projekta administratīvo kapacitāti. Projekta summa EUR 2 893 346.00, kur Norvēģijas finanšu instrumenta finansējums EUR 2 459 344.10 un valsts budžeta līdzekļi EUR 434 001.90. 2014. gadā apgūti līdzekļi EUR 273 887.20 apmērā.

Projekts LV08/2 „Jaunas nodaļas izveide Olaines cietumā, ieskaitot būvniecību un personāla apmācību” un tā ietvaros sasniegtais 2014. gadā:

Projekta LV08/2 mērķi ir aizstāt līdzšinējās standartiem neatbilstošās vietas Latvijas cietumos, tādā veidā mazinot pārapdzīvotību cietumos. Izveidot nodaļu, kas paredzēta narkotiku lietotāju aprūpei, resocializācijai un apmācīt ieslodzījumu vietu darbiniekus darbā ar ieslodzītajiem ar atkarības problēmām.

Šī projekta īstenošanas rezultātā atskaites perioda lielākais ieguvums ir iegūtās zināšanas un izpratne – par atkarību ārstēšanu Latvijā un ārvalstīs, kā arī tā informācija, ko korekcijas dienestu darbinieki ir ieguvuši dažādās apmācībās. Iegūtās zināšanas un tām sekojošās ekspertu diskusijas ir veicinājušas vienotu izpratni par to, cik atšķirīgi veidojama soda izpilde Atkarīgo centrā, salīdzinot ar to sodu izpildes sistēmu, kāda šobrīd pastāv pārējos Latvijas cietumos. Var secināt, ka šajā saturiskajā jautājumā diskusiju rezultātā ir nostabilizējusies vienota izpratne par Atkarīgo centrā izmantojamo

pieeju, kura 2015. gadā tiks iekļauta likumprojektos un tiks virzīta pieņemšanai noteiktajā kārtībā.

4.7. Nozīmīgākās projekta ietvaros īstenotās aktivitātes pārskata periodā: 2014. gada sākumā, izvērtējot situāciju un riskus, tika pieņemts lēmums virzīt priekšlikumu projekta LV08/2 īstenošanas termiņa pagarinājumam. 2014. gada februārī tika nosūtīta vēstule Norvēģijas Finanšu instrumenta birojam, kurā saskaņā ar Regulas par Norvēģijas finanšu instrumenta ieviešanu 2009.-2014. gadā 5.9. pantu un 7.14.pantu, lūdza izskatīt projekta LV8/2 pagarinājumu. 2014. gada 28. maijā tika saņemts Norvēģijas Finanšu ministrijas pieprasītā projekta LV08/2 pagarinājuma atteikums un atsauce uz Norvēģijas finanšu instrumenta 2014. gada 19. maija vēstuli, kurā tika norādīti trīs iespējamie risinājuma varianti. Izvērtējot priekšlikumus, tika nolemts pabeigt projektu īstenošanu, izdevumus sedzot no nākamā finanšu instrumenta perioda līdzekļiem, ja par to būs panākta vienošanās Saprašanās memorandā, tādā veidā neapturot projekta īstenošanu. 2014. gada 4. aprīlī uz Latviju vizītē ieradās Norvēģijas Ārlietu ministrijas Valsts sekretāre *Ingvild Næss Stub*. Kā viens no vizītes mērķiem apspriest projekta LV08/2 pagarinājuma jautājumu.

2014. gada 12. augustā ar Sadarbības komitejas rakstisko procedūras lēmumu Nr.4 tika pieņemts pagarināt 3.aktivitātes īstenošanu līdz 2016. gada 31. decembrim, nodrošinot finansējumu no nākamā Norvēģijas finanšu instrumenta perioda vai Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Saistībā ar iepriekš minēto 2014. gada 19. decembrī Finanšu instrumenta birojam tika nosūtīti programmas līguma grozījumi, ko plānots apstiprināt 2015. gada pirmajā ceturksnī.

4.8. Pārskata periodā notika intensīvs darbs pie projekta LV08/2 2. aktivitātes „Būvniecība”.

Organizēts iepirkums un 2014. gada 1. decembrī noslēgts līgums ar pakalpojuma sniedzēju par būvju demontāžu apbūvējamā teritorijā (ar mērķi sagatavoties būvdarbiem), kā arī līgums par tehniskā projekta izstrādi un būvdarbiem. Pārskata periodā norisinājās demontāžas darbu projektēšana un paši demontāžas darbi. 2014. gada 21. novembrī noslēgts līgums par tehniskā projekta izstrādi un būvniecību (līguma izpildes termiņš 2016. gada 27. marts). Lai izpildītu programmas līguma 1.pielikuma 2.2. (1) nosacījumu un IeVP varētu uzsākt 2.aktivitātes īstenošanu saistībā ar jaunas nodaļas Olaines cietumā būvniecību, saņemtais eksperta atzinums 2014. gada februārī Finanšu instrumenta birojam tika nosūtīts neatkarīgā eksperta atzinums par projekta LV08/2 aktivitātes „Tehniskā projekta izstrāde un būvniecība” tāmes ekspertīzi pirmsprojektam „Meta projekts dzīvojamā ēkas jaunbūve un resocializācijas centra renovācija”.

4.9. Notikušas apmācību vizītes partnervalstīs: no 2014. gada 19.-23. maijam devās mācību vizītē uz Poliju, kur iepazīnās ar Polijas sodu izpildes sistēmas vispārīgajiem jautājumiem; no 2014. gada 2.-6. jūnijam devās mācību vizītē uz Norvēģiju, kur apmeklēja Norvēģijas ieslodzījuma vietu personāla akadēmiju, kā arī iepazīnās ar atkarību terapijas nodaļas darbību Oslo cietumā.

Ir izstrādātas 3 apmācību tēmas: Risku vadības novērtējuma dokumentācija, Polijā aprobētā „Minnesota/Atlantis” atkarības programma un Norvēģijā aprobētā „Pathfinder” programma darbam ar klientiem Olaines cietuma nodaļā. Novembrī tika organizētas trīs dienu konsultācijas ar Polijas ekspertiem par “Minnesota/Atlantis” programmas pielāgošanu, kā arī trīs dienu konsultācijas ar Norvēģijas ekspertiem par “Pathfinder” programmas pielāgošanu. Pārskata periodā tika izstrādāta programmu sākotnējā redakcija, kas nepieciešamības gadījumā vēl tiks koriģēta un tiks rediģēta.

2014. gada beigās notika 2 semināri, kuros kopā tika apmācīti 36 speciālisti risku vadības novērtējuma veikšanā. Vietējo un sadarbības partnervalstu lektoru vadībā noturēti 3 semināri ieslodzījuma vietu (IeVP Centrālais aparāts, Brasas cietums, Rīgas Centrālcietums) un Valsts probācijas dienesta darbiniekiem. Kopējais dalībnieku skaits – 75 IeVP darbinieki un 15 VPD darbinieki. Kā arī tika noturēts seminārs cietumu priekšniekiem par riska vadības novērtējumu un augstāk minētajām programmām, kurā piedalījās 9 cietumu vadītāji.

4.10. Pārskata periodā ir notikušas 4 Vadības komitejas sēdēs, kuru ietvaros tika pārrunāts progress, plānotās aktivitātes, kā arī nepieciešamības gadījumā prezentēti paredzētie grozījumi.

Projekta summa ir EUR 8 716 961.00, kur Norvēģijas finanšu instrumenta finansējums EUR 7 409 416.85 un valsts budžeta līdzekļi EUR 1 307 544.15. 2014. gadā apgūti līdzekļi EUR 159 879.42 apmērā

Projekta LV08/3 „Valsts policijas īslaicīgās aizturēšanas vietu standartu uzlabošana, t.sk., aktivitātes infrastruktūras uzlabošanai; līdzšinējās prakses administratīvajai aizturēšanai samazināšana/likvidēšana; prakses maiņa, atgriežot apcietinājumā esošos ieslodzītos turpmākai izmeklēšanai; atbilstošu apmācību nodrošināšana darbiniekiem, kas strādā īslaicīgās aizturēšanas vietās” ietvaros:

4.11. 2014. gada 4. jūnijā tika organizēta projekta atklāšanas konference, un regulāri tiek atjaunota informācija projekta mājas lapā: <http://www.vp.gov.lv/?id=736&topid=736&said=102>.

4.12. 2014. gada 26.-30. maijā Valsts policija kopā ar Eiropas Padomes ekspertiem veica īslaicīgās aizturēšanas vietu apsekošanu un 2014. gada 25.-27. jūnijā pagaidu turēšanas vietu apsekošanu, lai sagatavotu tehnisko specifikāciju projekta 5. aktivitātes „Īslaicīgās aizturēšanas vietu rekonstrukcija/renovācija un aprīkojuma iegāde, ieskaitot tehniskā projekta izstrādi” īstenošanai. Īslaicīgās aizturēšanas vietu un pagaidu turēšanas vietu apsekošanas rezultātus Eiropas Padome prezentēja 2014. gada 31. jūlijā un 1. augustā Rīgā. Sanāksmē piedalījās arī Valsts policijas, Tieslietu un Iekšlietu ministriju pārstāvji. Eiropas Padome prezentēja Īslaicīgās aizturēšanas vietu un pagaidu turēšanas vietu apsekošanas misijas ziņojumu par tehnisko specifikāciju atbilstību, nepieciešamajiem uzlabojumiem visos rekonstruējamajos objektos, kā arī izteica priekšlikumus par nepieciešamajiem grozījumiem tiesību aktos.

4.13. Notikusi pieredzes apmaiņa ar projekta partneriem – 2014.gada 2.-6.jūnijā notika vizīte uz Igaunijas Policijas un Robežsardzes pārvaldi, nodrošinot īslaicīgās aizturēšanas vietu un pagaidu turēšanas telpu apskati, informācijas apmaiņu par normatīvo

regulējumiem, nodrošinājuma loģistiku u.c. jautājumiem, kā arī 2014.gada 22.-26.septembrī vizīte uz Igaunijas Drošības zinātņu akadēmiju mācību satura izvērtēšanai un labākās prakses pārņemšanai īslaicīgās aizturēšanas vietudarbinieku apmācības jomā.

4.14. Nacionālo un starptautisko tiesību aktu, tiesu lēmumu analīzei Īslaicīgās aizturēšanas vietu jomā, kā arī labākās ārvalstu prakses identifikācijai ir izveidota ekspertu darba grupa (5 eksperti). Apzināta labākā prakse konvojēšanas loģistikai, kas paredz maksimāli saīsināt aizturēto personu uzturēšanos Īslaicīgās aizturēšanas vietās, kā arī izvērtēti iespējamie risinājumi notiesāto un apcietināto personu uzturēšanās laika samazināšanai Īslaicīgās aizturēšanas vietās, veicot starppilsētu konvojēšanu uz tiesām un ieslodzījuma vietām. Sagatavoti grozījumu projekti trīs tiesību aktos: Aizturēto personu turēšanas kārtības likumā, Ministru kabineta 2009.gada 7.jūlija noteikumos Nr.735 “Kārtība, kādā personas tiek ievietotas un turētas pagaidu turēšanas vietās, un prasības šādu vietu aprīkošanai”, Ministru kabineta 2006.gada 11.aprīļa noteikumos Nr.289 “Noteikumi par īslaicīgās aizturēšanas vietas kamerā glabāšanai atļauto priekšmetu sarakstu”. Tiesību aktu grozījumu projekti iesniegti izskatīšanai Iekšlietu ministrijas Tiesību aktu projektu virzības komitejā un Iekšlietu ministrijas struktūrvienību un padotības iestāžu atzinumu saņemšanai, lai nodrošinātu tiesību aktu projektu turpmāko virzību izskatīšanai Valsts sekretāru sanāksmē.

4.15. 2014. gada 28.-29. oktobrī notika Valsts policijas organizētais seminārs „Latvijas Valsts policijas Īslaicīgās aizturēšanas vietu sistēmas prezentācija un nepilnību identifikācija” par priekšlikumu izstrādi Īslaicīgās aizturēšanas vietu sistēmas uzlabošanai. Seminārā piedalījās Eiropas Padome, Igaunijas Policijas un robežsardzes pārvaldes, Tieslietu un Iekšlietu ministriju eksperti, kā arī Valsts policijas darba grupas eksperti un projekta vadības grupa.

4.16. Attiecībā uz Īslaicīgās aizturēšanas vietu rekonstrukciju/renovāciju un aprīkojuma iegādi tiek ņemtas vērā Eiropas Padomes rekomendācijas, sagatavojot tehnisko specifikāciju, lai izsludinātu projekta 5. aktivitātes iepirkumus: būvprojektēšana un autoruzraudzība (iepirkums ir noslēdzies), rekonstrukcija un renovācijas darbi un būvuzraudzība. 2014. gada novembrī izveidota iepirkuma komisija iepirkuma „Rekonstrukcijas un renovācijas darbu veikšana” īstenošanai, šo iepirkumu ir plānots izsludināt 2015. gada janvārī.

Projekta summa ir EUR 2 583 962, kur Norvēģijas finanšu instrumenta finansējums EUR 2 196 367.70 un valsts budžeta līdzekļi EUR 387 594.30. 2014. gadā apgūti līdzekļi EUR 188 269.69 apmērā.

2015. gada plāni: iepriekšējā gadā uzsākto pasākumu turpināšana, nākamā gada galvenie pasākumi un uzdevumi, plānotie sadarbības projekti un pētījumi.

Projektu ietvaros to īstenošanas perioda laikā notiek dinamiska un pastāvīga virzība uz mērķu sasniegšanu. 2014. gadā uzsākts darbs, un 2015. gadā tas tiks turpināts šādu uzdevumu veikšanai:

7.1. Projektā LV 08/1 noslēgsies elektroniskās uzraudzības (turpmāk – EU) sistēmu iepirkums, tiks uzsākta EU piemērošana klientiem. Tiks organizēts seminārs par EU, piesaistot ārvalstu lektorus, tiks veikts EU ieviešanas procesa izvērtējums, un tā centra

izveide. Notikušas un plānotas Igaunijas partneru konsultācijas. Uzsākta un tiks pabeigta probācijas lietu uzskaites sistēmas pilnveide un e-mācību sistēmas izveide. 2014. gadā uzsākti un 2015.gadā tiks pabeigti pētījumi par riska vadības novērtējuma un probācijas programmu efektivitāti.

7.2. Projektā LV 08/2 2014.gadā uzsākta sagatavošanās un 2015. gadā plānots organizēt informatīvo semināru ciklu ieslodzījuma vietās cietumu un probācijas personām. Organizēts Olaines atkarīgo centra būvniecības iepirkums, uzsākta tā būvniecība. Tiks veikta Terapijas programmu pielāgošana, jaunās nodaļas personāla un atkarības terapijas sistēmas atbalsta personāla atlase, klientu atlase un sagatavošana uzņemšanai nodaļā, ieskaitot latviešu valodas apmācības.

7.3. Projektā LV 08/3 Veikti sagatavošanas darbi un 2015. gadā tiks organizēts iepirkums īslaicīgās aizturēšanas vietu rekonstrukcijas un renovācijas darbiem, būvuzraudzībai, apdrošināšanai.

7.4. Programmas ietvaros tiek organizētas sadarbības komitejas, kurās piedalās Latvijas un Norvēģijas pārstāvji un lemj par projektu aktualitātēm. Tiek izskatīti projektu īstenotāju iesniegtie pārskati, veidots programmas budžets un apgūts programmas bilaterālais fonds. 2015. gadā plānots organizēt konferenci „Korekcijas dienestu (probācijas un ieslodzījuma vietu) sadarbība ar nevalstiskajām organizācijām”.

Budžeta apakšprogramma 71.06.00 „Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta finansētie projekti”

Programma: LV 08 „Latvijas korekcijas dienestu un Valsts policijas īslaicīgās aizturēšanas vietu reforma”.

Finansējuma avots: Norvēģijas finanšu instruments un valsts budžets.

Sasniegtie rezultāti:

Pārskata periodā organizētas Sadarbības komitejas sanāksmes, kas veicinājušas neskaidro jautājumu risināšanu, vienojoties par labāko rīcības variantu un novēršot problēmu rašanos projektu īstenošanā. Notikušas divas Sadarbības komitejas sanāksmes: 2014. gada 12.-14. martā Lillestromā, Norvēģijā un 2014. gada 11. septembrī Rīgā, pirms Sadarbības komitejām tika organizētas sagatavošanās sanāksmes Rīgā. Lai operatīvi risinātu neatliekamus programmas līmeņa jautājumus, tika veiktas Sadarbības komitejas rakstiskās procedūras, kuru rezultātā tika apstiprināti divi lēmumi.

Eiropas Padomes (turpmāk – EP) iesaiste ir būtiska gan programmas, gan projektu līmenī. Eiropas Padome programmas Sadarbības komitejā piedalās kā novērotājs. Lai nodrošinātu projekta LV08/2 īstenošanu atbilstoši starptautiskiem standartiem, ir piesaistīts Eiropas Padomes eksperts, kurš savus atzinumus sniedz Olaines cietuma nodaļas atkarīgajiem skiču projekta izstrādes, tehniskā projekta izstrādes un būves projektēšanas posmos. Savukārt projektā LV08/3 Eiropas Padome ir pilntiesīgs partneris visās projekta aktivitātēs. Tā ir iespēja īstenot projektu saskaņā ar starptautiskajiem cilvēktiesību standartiem un rekomendācijām.

Ņemot vērā programmas un projektu īstenošanas dinamiku, divas reizes, tika veikti programmas līguma grozījumi, uz kuru pamata pēc tam tika veikti attiecīgie grozījumi projektu līgumos:

1) 2014.gada 13.februārī ir apstiprināti programmas līguma grozījumi, ar ko programmas līgumā ir ietverts nosacījums, ka 5 gadus pēc projektu noslēgšanas projektos būvētās, rekonstruētās vai renovētās ēkas ir jāizmanto projektu mērķiem, jāapdrošina un jāparedz finanšu līdzekļi to uzturēšanai;

2) 2014. gada 6. novembrī stājušies spēkā grozījumi programmas līgumā, kas paredz finansējuma pārdali 742 585 EUR no plānotā finansējuma projektam LV08/3 uz projektu LV08/1 un projektu LV08/2, kā arī programmas līmeņa bilaterālajam fondam. 2014.gada 19.decembrī Finanšu instrumenta birojam ir iesniegti grozījumi programmas līgumā, kas paredz, saskaņā ar 2014.gada 12.augustā ar Sadarbības komitejas rakstiskās procedūras lēmumu Nr.4 pagarināt 3.aktivitātes īstenošanu līdz 2016.gada 31.decembrim izmantojot 736 627.30 euro no nākamā Norvēģijas finanšu instrumenta perioda vai Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Pārskata periodā tika apstiprināti programmas īstenošanai būtiski tiesību akti:

- 2014.gada 8.aprīlī stājās spēkā Ministru kabineta noteikumi Nr. 191 „Norvēģijas finanšu instrumenta 2009.–2014.gada perioda programmas "Latvijas korekcijas dienestu un Valsts policijas īslaicīgās aizturēšanas vietu reforma" īstenošanas kārtība”;
- 2014.gada 7.novembrī tika parakstīta Vienošanās Nr. 1.-6.4/18 par Tieslietu ministrijas kā programmas apsaimniekotāja un Iekšlietu ministrijas kā nacionālā programmas partnera sadarbību Norvēģijas finanšu instrumenta programmas LV08 „Latvijas korekcijas dienestu un Valsts policijas īslaicīgās aizturēšanas vietu reforma” īstenošanā;
- 2014.gada 10. martā tika apstiprināta un 2014.gada 15.augustā sadarbībā ar nacionālo programmas partneri programmas apsaimniekotājs aktualizēja programmas LV08 Vadības un kontroles sistēmu, un iesniedza programmas revīzijas iestādei.

Pateicoties Norvēģijas finanšu instrumenta programmas LV08 īstenošanas laikā aktualizētajiem problēmjaudājumiem, Latvijā ir notikušas diskusijas par reformu nepieciešamību, kā arī veikti grozījumi normatīvajos aktos. 2014.gadā padziļinājās programmas īstenošanā iesaistīto valstu ekspertu vienota izpratne par kriminālsodu izpildes procesā iesaistītā personāla profesionālajām vajadzībām, problēmām, ar ko personāls saskaras savā darbībā un iespējamiem risinājumiem. Sevišķi skaidri tas iezīmējas bilaterālo aktivitāšu ietvaros 2014.gada 16.- 17.oktobrī notikušajā starptautiskajā konferencē Rīgā, kuras rezultātā iesaistīto valstu (Norvēģija, Latvija, Igaunija un Lielbritānija) eksperti varēja pārliecināties par to, ka izaicinājumi, ar kuriem profesionālis kriminālsodu izpildes sistēmā sastopas savā ikdienas darbībā, ir visai

līdzīgi, neskatoties uz valstu ekonomiskajām, organizatoriskajām vai cita veida atšķirībām.

Attiecībā uz programmas saturisko aktivitāšu īstenošanu ir jāsecina, ka 2014.gads bija plašu un dziļu debašu un diskusiju gads – un tas jāattiecina gan uz elektroniskās uzraudzības, gan atkarīgo centra darbības principu un regulējuma izstrādes procesiem. Kopā ar elektroniskās uzraudzības ieviešanu ir veikta tik nopietna nosacītas pirmstermiņa atbrīvošanas reforma, ka diskusijās par to visa gada garumā tika iesaistīti visu iesaistīto institūciju pārstāvji - no tiesām, prokuratūras, policijas, Tiesībsarga biroja u.tml. tā rezultātā minētais jautājums ir ticis plaši diskutēts visa gada garumā gan ekspertu, gan sabiedrības līmenī, t.sk., piesaistot masu mēdijus. Attiecībā uz elektroniskās uzraudzības ieviešanu, ir notikušas un vēl notiks ļoti plašas korekcijas dienestu darbinieku apmācības, lai panāktu vienotu izpratni par jauno likuma normu īstenošanu un izpildi. Tas kopā ar programmas iepriekš definētajos projektos īstenojamajām darbinieku apmācībām ir veicinājis korekcijas dienestu darbinieku profesionalitātes celšanu un radījis pamatu vienotai normu piemērošanai visā korekcijas dienestu sistēmā.

Attiecībā uz aktivitātēm saistībā ar Atkarīgo centra veidošanu, atskaites periodā ir notikusi nopietna izpēte par to, kā līdzīga rakstura institūcijas darbojas ārvalstīs (Norvēģijā un Polijā), ka arī ir pētīta sabiedrībā pastāvošo līdzīgo institūciju darbība Latvijā. Iegūtās zināšanas un ekspertu diskusijas ir novedušas pie vienotas izpratnes par to, cik atšķirīgi veidējama soda izpilde Atkarīgo centrā, salīdzinot ar to sodu izpildes sistēmu, kāda pastāv pārējos Latvijas cietumos. Var secināt, ka šajā saturiskajā jautājumā ekspertu diskusiju rezultātā ir nostabilizējusies vienota izpratne par Atkarīgo centrā izmantojamo pieeju, kura 2015.gadā tiks iekļauta likumprojektos un tiks virzīta pieņemšanai noteiktajā kārtībā.

Programmas finansējums 2014. gadā: EUR 298 241.00 (85% Norvēģijas finanšu instrumenta finansējums, 15% budžeta līdzfinansējums)

Izlietotais finansējums: EUR 157 867.69

Programmas LV 08 bilaterālais fonds:

Finansējuma avots: Norvēģijas finanšu instrumenta programmas bilaterālā fonda līdzekļi.

Sasniegtie rezultāti:

1. 2014. gada 28.-29. aprīlim notika Norvēģijas korekcijas dienestu direktorāta organizētā konference „*Criminal Justice*” Loenā (Norvēģijā). Minētās konferences ietvaros notika bilaterālo attiecību pasākumi ar citām Norvēģijas Granta saņēmējvalstīm, tostarp, tikšanās ar Norvēģijas Korekcijas dienesta vadītāju Marianni Vollānu.
2. 2014. gada no 16.-17. oktobrim notika konference „Cietumu un Probācijas dienestu personāla profesionālisms korekcijas audzināšanas darbā”, kurā tika diskutēts par cietumu un probācijas personāla izglītības/apmācības modeļiem, darbības vērtēšanas

- kritērijiem, personāla attieksmi un ētiku, attieksmes maiņa izaicinājumi nodrošinot atbalstošu pieeju un elastības saglabāšana korekcijas darbā.
3. Bilaterālo dimensiju paplašināja Norvēģijas Ārlietu ministrijas valsts sekretāres *Ingvild Næss Stub* vizīte, kurā kā viens no mērķiem bija 2014.gada 4.aprīlī apmeklēt projekta LV08/2 īstenošanas vietu - Olaines cietumu.
  4. 2014. gada 17. maijā programmas apsaimniekotājs piedalījās Rīgā notiekošajā Norvēģijas konstitūcijas pieņemšanas 200. gadadienā, kur neformālā gaisotnē informēja par programmu un projektiem.

Izlietotais finansējums: EUR 26 720.38

Programmā plānots:

1. 2015.gada 19. un 20.novembrī bilaterālā fonda ietvaros plānota „Korekcijas dienestu (probācijas un ieslodzījuma vietu) sadarbība ar nevalstiskajām organizācijām” (Latvija);
2. 2015.gada 29.un 30.septembrī plānota darba grupa korekcijas iestāžu vadītājiem (Norvēģija);
3. 2015. gada nogalē plānota Latvija Tieslietu ministra tikšanās ar Norvēģijas tieslietu ministru (Norvēģija);
4. 2015.gada 6.oktobrī plānota korekcijas iestāžu vadītāju sanāksme (Norvēģija);
5. 2016.gadā konference “Starptautiskie elektroniskās uzraudzības standarti” (Latvija).

4. TIESLIETU MINISTRIJAS PADOTĪBĀ ESOŠĀS IESTĀDES

Maksātnespējas administrācija

Maksātnespējas administrācijas darbības mērķis ir īstenot valsts politiku tiesiskās aizsardzības procesa un maksātnespējas procesa jautājumos, aizsargāt darbinieku intereses viņu darba devēja maksātnespējas procesā un likumā noteiktajā kārtībā īstenot valsts un sabiedrības interešu aizsardzību tiesiskās aizsardzības procesa un maksātnespējas procesa jautājumos.

Papildu informācija par MNA – www.mna.gov.lv

Uzņēmumu reģistrs

Uzņēmumu reģistrs ir valsts iestāde, kas Latvijas Republikas teritorijā reģistrē uzņēmumus (uzņēmēj sabiedrības), komersantus, to filiāles un pārstāvniecības, kā arī visas izmaiņas to darbības pamatdokumentos un veic citas normatīvajos aktos paredzētās darbības. UR reģistrē arī masu informācijas līdzekļus, biedrības un nodibinājumus, komercķīlas, izšķirošās ietekmes, laulību un publiskās un privātās partnerības līgumus,

politiskās partijas, šķīrējtiesas, arodbiedrības, reliģiskās organizācijas un to iestādes, kā arī maksātnespējas procesus.

Papildu informācija par UR – www.ur.gov.lv

Juridiskās palīdzības administrācija

Juridiskās palīdzības administrācija nodrošina valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības piešķiršanu. Likums „Par valsts kompensāciju cietušajiem” nosaka kārtību, kādā JPA izmaksā valsts kompensāciju cietušajiem. Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumā noteiktajos gadījumos JPA nodrošina valsts budžeta līdzekļu, kas piešķirti juridiskās palīdzības nodrošināšanai, piedziņu. Savukārt cietušajiem izmaksātās valsts kompensācijas piedziņa no noziedzīgā nodarījuma izdarītāja tiek nodrošināta Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā un administratīvā procesa ietvaros.

Papildu informācija par JPA – www.jpa.gov.lv

Datu valsts inspekcija

Datu valsts inspekcija veic personas datu aizsardzības uzraudzību saskaņā ar fizisko personu datu aizsardzības likumu, kā arī veic uzticamu sertifikācijas pakalpojumu sniedzēju akreditāciju un uzraudzību saskaņā ar Elektronisko dokumentu likumu, uzrauga datu aizsardzību elektronisko sakaru nozarē saskaņā ar Elektronisko sakaru likumu, kā arī uzrauga nevēlama komerciāla paziņojuma sūtīšanas aizlieguma ievērošanu.

Papildu informācija par DVI – www.dvi.gov.lv

Valsts probācijas dienests

Valsts probācijas dienests ir kriminālsodu un citu krimināltiesisko līdzekļu izpildes institūcija, kas organizē kriminālsoda – piespiedu darbs – izpildi, uzrauga nosacīti notiesātas, nosacīti no kriminālatbildības atbrīvotas personas un personas, kuras pirms termiņa atbrīvotas no brīvības atņemšanas iestādes, nodrošina papildsoda – probācijas uzraudzība – izpildi, sniedz izvērtēšanas ziņojumus, izstrādā un īsteno probācijas programmas, organizē un vada izlīgumus kriminālprocesā, organizē audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa – sabiedriskais darbs – izpildi.

Papildu informācija par VPD – www.probacija.lv

Tiesu administrācija

Tiesu administrācija organizē un nodrošina rajona (pilsētu) tiesu, apgabaltiesu un rajonu (pilsētu) tiesu zemesgrāmatu nodaļu administratīvo darbu, kā arī nodrošina informācijas sistēmu Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas, tiesu informatīvās sistēmas (turpmāk - TIS) un Izpildu lietu reģistra uzturēšanu un attīstību. Papildus

minētajam, TA nodrošina Tiesnešu ētikas komisijas un kvalifikācijas kolēģijas darbību, veido un uztur Tiesu ekspertu reģistru un nodrošina Tiesu ekspertu padomes darbu, kā arī īsteno projektus tiesu sistēmas attīstības jomā.

Papildu informācija par TA – www.ta.gov.lv

Valsts tiesu ekspertīžu birojs

Valsts tiesu ekspertīžu biroja kompetencē ir dažāda veida tiesu ekspertīžu veikšana, pamatojoties uz izmeklētāju, prokuroru un tiesu lēmumiem, kā arī citu juridisku un fizisku personu iesniegumiem.

Papildu informācija par VTEB – www.vteb.gov.lv

Patentu valde

Patentu valde normatīvajos aktos noteiktās kompetences ietvaros īsteno valsts politiku rūpnieciskā īpašuma jomā, nodrošinot rūpnieciskā īpašuma tiesību reģistrāciju un reģistru ziņu publikāciju savā oficiālajā izdevumā, kā arī veicinot izpratni par šo tiesību aizsardzību valstī un sabiedrībā. PV pieņem un izskata personu pieteikumus rūpnieciskā īpašuma objektu tiesiskajai aizsardzībai, veic pieteikumu ekspertīzi, piešķir patentus, reģistrē preču zīmes, dizainparaugus un pusvadītāju izstrādājumu topogrāfijas un kārtā attiecīgos valsts reģistrus, kā arī savas kompetences ietvaros izstrādā normatīvo aktu projektus, rīko profesionālo patentpilnvaroto kvalifikācijas eksāmenus, konsultē juridiskās un fiziskās personas rūpnieciskā īpašuma jautājumos.

Papildu informācija par PV – www.lrpv.lv un www.patbib.gov.lv

Valsts valodas centrs

Valsts valodas centrs, īstenojot valsts politiku, kā arī uzraugot un kontrolējot normatīvo aktu ievērošanu valsts valodas jautājumos, nodrošina latviešu valodas saglabāšanu, aizsardzību un attīstību.

Papildu informācija par VVC – www.vvc.gov.lv

Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija

Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācija nodrošina bērniem uzturlīdzekļus tiesas noteiktajā apmērā, kas nav lielāks par Ministru kabineta noteiktajiem minimālajiem uzturlīdzekļiem, ja tiesu izpildītājs atzinis, ka uzturlīdzekļu piedziņa no bērna vecāka nav iespējama vai arī, ja bērna vecāks tiesas spriedumu maksāt uzturlīdzekļus pilda, bet nenodrošina to pilnu apmēru.

Papildu informācija par UGFA – www.ugf.gov.lv

Valsts zemes dienests

Valsts zemes dienests ir tiešās pārvaldes iestāde, kas savas kompetences ietvaros pārziņina zemes kā nacionālās bagātības un ar to saistīto objektu valsts uzskaiti un pārraudzību, lai nodrošinātu tās sekmīgu izmantošanu un aizsardzību.

Papildu informācija par VZD – www.vzd.gov.lv

Ieslodzījuma vietu pārvalde

Ieslodzījuma vietu pārvalde īsteno valsts politiku apcietinājuma kā drošības līdzekļa un brīvības atņemšanas kā kriminālsoda izpildes jomā.

Papildu informācija par IeVP – www.ievp.gov.lv

Satversmes aizsardzības birojs

Satversmes aizsardzības birojs ir viena no Latvijas valsts drošības iestādēm. Likumā noteiktā kārtībā SAB veic izlūkošanu un pretizlūkošanu, klasificētas informācijas aizsardzību, kā arī veic un kontrolē klasificētas informācijas apmaiņu ar starptautiskām organizācijām. Potenciāla valsts apdraudējuma apzināšana un novēršana tiek īstenota ciešā sadarbībā ar ES un NATO dalībvalstu partnerdienestiem.

Papildu informācija par SAB – www.sab.gov.lv

Informācija par kapitālsabiedrībām, kurās Tieslietu ministrija ir kapitāldaļu turētājs:

Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Latvijas Vēstnesis”

Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Latvijas Vēstnesis” īsteno valsts politiku oficiālās publikācijas un tajā ietvertās informācijas sistematizācijas jomā, tajā skaitā veicina izpratni par normatīvajos aktos noteiktajām privātpersonu tiesībām un pienākumiem, kā arī nodrošina valsts oficiālās informācijas sniegšanu, oficiālās publikācijas un tajā ietvertās informācijas sistematizācijas procesu.

Papildu informācija par Latvijas Vēstnesi – <http://www.lv.lv>

Valsts akciju sabiedrība „Tiesu namu aģentūra”

Valsts akciju sabiedrības “Tiesu namu aģentūra” statūtos noteiktie darbības mērķi ir tieslietu nozares prasībām atbilstoša nekustamā īpašuma apsaimniekošana, ministrijas,

tās padotībā esošo iestāžu un tiesu nodrošināšana ar to funkciju izpildei nepieciešamajām telpām, tiesu vienotās informācijas sistēmas izstrādes organizēšana un uzturēšana, informācijas un komunikācijas tehnoloģiju infrastruktūras uzturēšanas pakalpojumu sniegšana, infrastruktūras attīstības projektu vadības un konsultācijas pakalpojumu sniegšana.

Papildu informācija par TNA – www.tna.gov.lv

5. PĀRSKATS PAR IESTĀDES UN VADĪBAS DARBĪBAS UZLABOŠANAS SISTĒMĀM EFEKTĪVAS DARBĪBAS NODROŠINĀŠANAI

Atbilstoši Ministru kabineta 2012.gada 8.maija noteikumu Nr. 326 „Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmu tiešās pārvaldes iestādēs” prasībām, 2014.gadā Tieslietu ministrijā 2014.gada 30.aprīlī ar valsts sekretāra rīkojumu Nr. 1-1/172 apstiprināts **Tieslietu ministrijas iekšējās kontroles sistēmas uzlabojumu pasākumu plāns, kas paredz virkni pasākumu iekšējās kontroles sistēmas elementu uzlabošanai, t.sk. pasākumus risku definēšanai, novērtēšanai un novēršanai un pasākumus korupcijas novēršanai.**

Darbs pie Iekšējās kontroles sistēmas uzturēšanas un aktualizēšanas notiek regulāri, kā arī katru gadu tiek aktualizēts sistēmas uzlabojumu pasākumu plāns.

Pamatojoties uz Iekšējā audita likumā un Ministru kabineta 09.07.2013. noteikumos Nr. 385 „Iekšējā audita veikšanas un novērtēšanas kārtība” noteikto un saskaņā ar Tieslietu ministrijas valsts sekretāra apstiprināto Iekšējā audita nodaļas gada plānu tieslietu resorā tiek nodrošināta iekšējās kontroles sistēmas (turpmāk – IKS) novērtēšana. Kopumā, izvērtējot iekšējā audita darbības rezultātus, jāatzīmē, ka Iekšējā audita nodaļa plānoja un īstenoja horizontālos sistēmu auditus ministrijā un tās padotībā esošajās iestādēs, tādējādi samazinot izmaksas, auditam patērēto laiku un nodrošinot kvalitātes paaugstināšanos un pozitīvās pieredzes apmaiņu. Iekšējā audita darbība arvien vairāk vērsta uz ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu mērķu sasniegšanu, sniedzot pievienoto vērtību.

2014. gadā ir veikti deviņi IKS novērtēšanas pasākumi, proti:

- pieci vadības un atbalsta sistēmā „Finanšu vadība un finanšu pārskati” (Valsts valodas centrs, Datu valsts inspekcija, Juridiskās palīdzības administrācija, Maksātnespējas administrācija, Valsts probācijas dienests, Tiesu administrācija, Patentu valde, Ieslodzījuma vietu pārvalde (Brasas cietums));
- viens vadības un atbalsta sistēmā „Riska vadība un kvalitātes vadība” (Ieslodzījuma vietu pārvalde, Valsts probācijas dienests);
- viens vadības un atbalsta sistēmā „Personāla vadība” (Ieslodzījuma vietu pārvalde un tās struktūrvienības – ieslodzījuma vietas);

- viens Eiropas Savienības finansēto programmu un projektu un ārvalstu finanšu palīdzības projektu vadības īstenošanas sistēmā;
- viens saskaņā ar Ministru kabineta 04.12.2013. rīkojumā Nr. 591 „Par kopējām valsts pārvaldē auditējamām prioritātēm 2014. gadā” noteikto vadības un atbalsta funkciju sistēmā „Juridiskais atbalsts” („Likumu un Ministru kabineta noteikumu izstrāde un virzība” ministrijā, Juridiskās palīdzības administrācijā, Maksātspējas administrācijā un Valsts zemes dienestā).

Saskaņā ar Ministru kabineta 09.07.2013. noteikumu Nr. 385 „Iekšējā audita veikšanas un novērtēšanas kārtība” 96. punktā noteikto:

- IKS ir efektīva, ja novērtētās kontroles ir atbilstošas, pietiekamas un efektīvas, kas ļauj sniegt pietiekamu pārlicību, ka riski tiek vadīti un iestādes mērķis tiks sasniegts.
- IKS darbojas, lai gan ir nepieciešami atsevišķi uzlabojumi, ja konstatēti atsevišķu, specifisku kontroļu trūkumi, tomēr kopumā novērtētās kontroles ir atbilstošas, pietiekamas un efektīvas, kas ļauj sniegt pietiekamu pārlicību, ka riski tiek vadīti un iestādes mērķis tiks sasniegts.
- IKS darbojas, lai gan ir nepieciešami būtiski uzlabojumi, ja konstatēti vairāki specifisku kontroļu trūkumi. Uz iekšējām kontrolēm nevar paļauties, tāpēc nevar sniegt pietiekamu pārlicību, ka riski tiek vadīti un iestādes mērķis tiks sasniegts.

Iekšējā audita nodaļa, īstenojot iekšējā audita funkciju tieslietu resorā, ir veikusi iekšējās kontroles darbības atbilstības novērtējumu un sniegusi viedokli:

1. *par ministrijas vai iestādes finanšu uzskaites un citas informācijas ticamību un pietiekamību:*

➤ **Eiropas Savienības finansēto programmu projektu un ārvalstu finanšu palīdzības projektu vadības sistēmā IKS ir efektīva, savukārt vadības un atbalsta funkciju sistēmā „Finanšu vadība un finanšu pārskati” IKS darbojas, lai gan ir nepieciešami atsevišķi uzlabojumi.** Sniegta pietiekama pārlicība, ka riski tiek vadīti un ministrijas vai iestādes finanšu uzskaites un cita informācija ir ticama un pietiekama.

2. *Par ministrijas vai iestādes struktūrvienību darbības atbilstību tiesību aktiem, noteiktajām funkcijām un apstiprinātajiem rīcības plāniem:*

➤ **Eiropas Savienības finansēto programmu projektu un ārvalstu finanšu palīdzības projektu vadības sistēmā IKS ir efektīva, savukārt vadības un atbalsta funkciju sistēmās „Juridiskais atbalsts” un „Finanšu vadība un finanšu pārskati” kopumā IKS darbojas, lai gan ir nepieciešami atsevišķi uzlabojumi.** Sniegta pietiekama pārlicība, ka riski tiek vadīti un ministrijas vai iestādes struktūrvienību darbība ir atbilstoša tiesību aktiem, noteiktajām funkcijām un apstiprinātajiem rīcības plāniem.

➤ **Vadības un atbalsta funkciju sistēmā „Personāla vadība” kopumā IKS darbojas, lai gan ir nepieciešami būtiski uzlabojumi.** Nav sniegta pietiekama pārlicība, ka riski tiek vadīti un ministrijas vai iestādes struktūrvienību darbība ir atbilstoša tiesību aktiem, noteiktajām funkcijām un apstiprinātajiem rīcības plāniem.

3. *Par ministrijas vai iestādes darbības resursu izmaksu efektivitāti, ekonomisko efektivitāti un funkcionālo efektivitāti, resursu sargāšanu no zaudējumiem:*

➤ Vadības un atbalsta funkciju sistēmās „Riska vadība un kvalitātes vadība” un „Finanšu vadība un finanšu pārskati” kopumā IKS darbojas, lai gan ir nepieciešami atsevišķi uzlabojumi. Sniegta pietiekama pārlicība par ministrijas vai iestādes darbības resursu izmaksu efektivitāti, ekonomisko efektivitāti un funkcionālo efektivitāti, resursi tiek sargāti no zaudējumiem, un riski tiek vadīti.

➤ Vadības un atbalsta funkciju sistēmā „Personāla vadība” IKS darbojas, lai gan ir nepieciešami būtiski uzlabojumi. Nav sniegta pietiekama pārlicība par ministrijas vai iestādes darbības resursu izmaksu efektivitāti, ekonomisko efektivitāti un funkcionālo efektivitāti, resursu sargāšanu no zaudējumiem, un risku vadību.

IKS novērtējums un cita informācija par Ministru kabineta noteiktajām kopīgām valsts pārvaldē auditējamām prioritātēm pārskata gadā nosūtīta Valsts kancelejai un Finanšu ministrijai.

Iekšējā audita nodaļas audita ziņojumos un iepriekš neplānotos ministrijas vadības uzdevumā atsevišķi veiktajos iekšējās kontroles novērtējumos sniegtais viedoklis par ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu IKS liecina, ka auditētajās jomās kopumā ir izveidota IKS, tā darbojas, tiek pilnveidota un uzlabota, tomēr atsevišķās jomās nepieciešami uzlabojumi, jo IKS darbībā ir konstatēti atsevišķu, specifisku kontroļu trūkumi vai nepilnības, tomēr kopumā novērtētās kontroles ir pietiekamas un efektīvas, kas ļauj sniegt pietiekamu pārlicību, ka riski tiek vadīti un iestādes mērķis tiks sasniegts.

Tieslietu ministram un/vai ministrijas valsts sekretāram un ministrijas padotībā esošo iestāžu vadītājiem 2014. gadā ir iesniegti 13 IKS novērtējumi (ziņojumi), izvirzot dažādas prioritātes ieteikumus par nepieciešamajiem uzlabojumiem katrā konkrētajā jomā, kā rezultātā pieņemti 10 lēmumi par novērtējumos (ziņojumos) ietvertu ieteikumu ieviešanu. IKS uzlabošanas un pilnveidošanas pasākumi tiek īstenoti gan izpildot iekšējā audita ieteikumus ministrijas un tās padotības iestāžu vadības noteiktajos termiņos, gan katras konkrētās iestādes struktūrvienību, kas veic atbalsta un pamatfunkcijas, nepārtrauktas darbības procesā.

2014. gadā, novērtējot izveidoto IKS un tās darbību ministrijā un ministrijas padotībā esošajās iestādēs, Iekšējā audita nodaļa kopumā sniedza 42 dažādas prioritātes ieteikumus par nepieciešamajiem uzlabojumiem auditētajā jomā, no tiem 2014. gadā ir ieviesti 14 ieteikumi, pārējiem ieteikumiem vēl nebija pienācis ieviešanas termiņš. Savukārt kopumā 2014. gadā bija jāievieš 44 iekšējā audita sniegtie ieteikumi, no tiem pilnībā ieviesti ir 34 ieteikumi, divi ieteikumi ir daļēji ieviesti, savukārt 8 - pagarināts ieteikuma ieviešanas termiņš.

2014. gadā sekmīgi tika turpināta arī Iekšējā audita nodaļas sadarbība ar Valsts kontroli, veicot revīzijās izteikto ieteikumu ieviešanas uzraudzību gan ministrijā, gan tās padotībā esošajās iestādēs, un nodrošināta ar minēto ieteikumu ieviešanu saistītās pieprasītās informācijas sniegšana Saeimas Publisko izdevumu un revīzijas komisijai un Valsts kontrolei. Revīziju ietvaros tika nodrošināta arī informācijas apmaiņa starp Valsts kontroli, ministriju un tās padotībā esošajām iestādēm.

Valsts kontrole 2014. gadā ministrijai ir sniegusi 24 ieteikumus, t.i., revīzijā par ieslodzīto veselības aprūpes nodrošināšanu un organizēšanu – 13 ieteikumus un revīzijā

par ministrijas 2013. gada pārskata sagatavošanas pareizību – 11 ieteikumus, kuru ieviešanas termiņi bija gan 2014. gadā, gan nākamajos periodos. Kopumā 2014. gadā Iekšējā audita nodaļa ir veikusi 27 Valsts kontroles sniegto ieteikumu, kuru ieviešanas termiņi bija noteikti 2013., 2014. gadā un 2015. gadā, ieviešanas uzraudzību. Uzraugot, izvērtējot un apkopojot Iekšējā audita nodaļas rīcībā esošos datus par Valsts kontroles sniegto ieteikumu, kuru ieviešanas termiņi bija 2014. gadā, izpildi, konstatēts, ka pilnībā ir ieviesti 17 un daļēji ieviesti – 4, pārējiem vēl nav pienācis ieviešanas termiņš. Par ieteikumu ieviešanas gaitu Ministru prezidentei ziņots divas reizes, tieslietu ministram - 6 reizes, Valsts kontrolei – 8 reizes.

Valsts kontroles 2014. gadā sagatavotajā pārskatā par sadarbību un ieteikumu ieviešanas uzraudzību „Pārskats par Valsts kontroles revīzijām 2008.-2013. gads” ir atzīmējusi ministrijas Iekšējā audita nodaļas ieguldījumu Valsts kontroles ieteikumu ieviešanas uzraudzībā ministrijā un tās padotībā esošajās iestādēs, kā arī iesaistīšanos pēcpārbaudēs par faktisko ieteikumu ieviešanu, un izteikusi pateicību ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu vadībai un darbiniekiem par profesionālu pieeju un ieguldījumu Valsts kontroles ieteikumu ieviešanā.

Saskaņā ar Iekšējā audita likumā noteikto Iekšējā audita nodaļa paralēli IKS novērtējumiem ir sniegusi 23 dažāda veida konsultatīvos pakalpojumus, t.sk. 14 viedokļus, ministrijas un tās padotībā esošajām iestādēm - Datu valsts inspekcijai, Juridiskās palīdzības administrācijai, Valsts tiesu ekspertīžu birojam, Ieslodzījuma vietu pārvaldei un Valsts probācijas dienestam. Konsultatīvā palīdzība sniegta saistībā ar atsevišķu normatīvo aktu, to projektu un citas dokumentācijas izstrādi, kā arī Valsts kontroles revīzijās un auditos konstatēto trūkumu novēršanu attiecīgajā jomā un sniegto ieteikumu izpildes iespējām vai to ieviešanu un citiem IKS pilnveidošanas jautājumiem katrā konkrētā iestādē vai struktūrvienībā, kas lūgusi konsultāciju vai viedokļa izteikšanu.

Iepriekš minētais apliecina, ka tieslietu resora iekšējie auditori, snieguši dažāda veida atbalstu IKS pilnveidošanai ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu un to struktūrvienību vadītājiem, tādējādi sniedzot savu pievienoto vērtību katras konkrētās iestādes mērķu sasniegšanā, pilnveidojot šo iestāžu funkciju un uzdevumu izpildes un uzraudzības procesus.

6. PERSONĀLS

2014.gadā Tieslietu ministrijā netika veiktas lielas un nozīmīgas strukturālās reformas.

2014.gadā ministrijā salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem palielinājās personāla mainība un sasniedza 15% (2012.gadā – 10,7%; 2013.gadā – 13%).

Pārskata gadā darbu ministrijā pārtraukuši 34 darbinieki un uzsākuši 36 darbinieki.

7. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

2014.gadā ministrija īstenoja dažādas komunikācijas aktivitātes, lai informētu sabiedrību par ministrijas aktualitātēm, izstrādātajiem politikas plānošanas dokumentiem un normatīvo aktu projektiem, kā arī skaidrotu ministrijas pieņemtos lēmumus.

Lai nodrošinātu informācija apriti, tika izmantoti dažādi komunikācijas kanāli/instrumenti:

- preses relīzes;
- ministrijas interneta mājaslapa;
- sociālā mikroblogošanas vietne *Twitter*;
- mediju brīfingi;
- bilžu vietne *Flickr*;
- konferences, semināri;
- prezentāciju koplietošanas vietne *Slideshare*.

2014.gadā ministrijas pārstāvji snieguši intervijas gan drukātajiem medijiem, gan radio un televīzijai. Tāpat tika sniegtas rakstiskas un mutiskas atbildes uz iedzīvotāju un mediju uzdotajiem jautājumiem par ministrijas kompetencē esošajiem jautājumiem.

Ministrija turpinājusi arī dzīvot aktīvu sadarbību ar nevalstisko sektoru – aicinājusi nevalstisko organizāciju pārstāvjus piedalīties darba grupās, konsultatīvajās padomēs, piesaistījusi nevalstisko organizāciju ekspertus dažādu jautājumu risināšanā u.tml.

8. SNIEGTIE PAKALPOJUMI

Ministrijas Dzimtsarakstu departaments sniedz maksas pakalpojumus, sniedzot ziņas no dzimtsarakstu arhīva saskaņā ar Ministru kabineta 2007.gada 18.decembra noteikumiem Nr. 884 "Noteikumi par Tieslietu ministrijas sniegto maksas pakalpojumu cenrādi".

Tiesiskās attiecības civilstāvokļa aktu (laulības, dzimšanas un miršanas) reģistrācijā Latvijā reglamentē Civillikums un Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likums, kā arī Ministru kabineta 2013.gada 3.septembra noteikumi Nr.761 „Noteikumi par civilstāvokļa aktu reģistriem”.

Civilstāvokļa aktu reģistrāciju veic pašvaldību dzimtsarakstu nodaļas un Latvijas Republikas diplomātiskās un konsulārās pārstāvniecības ārvalstīs.

Saskaņā ar Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likumu dzimtsarakstu nodaļu uzraudzību veic tieslietu ministrs. Tieslietu ministrija uzrauga normatīvo aktu ievērošanu civilstāvokļa aktu reģistrācijā, kā arī metodiski vada dzimtsarakstu nodaļas.

Dzimtsarakstu nodaļas veic šādus uzdevumus:

- reģistrē laulību, paziņotos dzimšanas un miršanas faktus, kā arī pie Civillikuma 51.pantā norādīto konfesiju garīdzniekiem noslēgtās laulības;
- izsniedz civilstāvokļa aktu reģistrāciju apliecinošus dokumentus;
- kārtro civilstāvokļa aktu reģistru ierakstu aktualizēšanas un atjaunošanas lietas;
- aktualizē un atjauno civilstāvokļa aktu reģistru ierakstus;
- kārtro vārda, uzvārda un tautības ieraksta maiņas lietas;
- saglabā dzimtsarakstu nodaļas arhīva fondu.

9. NĀKAMAJĀ GADĀ PLĀNOTIE PASĀKUMI

2015. gada plāni (iepriekšējā gadā uzsākto pasākumu turpināšana un nākamā gada galvenie uzdevumi un pasākumi)

Tiesu darba efektivizācija, lietu izskatīšanas termiņu saīsināšana un noslodzes mazināšana tiesās:

- noslēgt darbu pie tiesu kompetenču pārdales jeb pārejas uz „*tīrajām tiesu instancēm*” civilprocesā;
- sekmēt tiesu darba efektivitāti, turpinot pārskatīt tiesu darbības teritorijas, lai izlīdzinātu tiesu noslodzi un paātrinātu lietu izskatīšanas termiņus;
- izstrādāt vienotu pārsūdzības modeli attiecībā uz tiesu varai piederīgo profesiju disciplinārlietās pieņemtajiem lēmumiem;
- turpināt darbu, lai veicinātu tiesnešu neatkarības stiprināšanu tiesnešu karjeras jautājumu noteikšanā;
- paplašināt elektroniskās saziņas civilprocesā iespējas;
- pabeigt darbu pie vidēja termiņa pamatprincipu, mērķu un rīcības virzienu izstrādes tiesu varas un tiesībaizsargājošo iestāžu cilvēkresursu attīstībai.

Cietumu infrastruktūras attīstība un kriminālsodu izpildes efektivizācija:

- turpināt ieslodzīto veselības aprūpes modeļa pilnveidošanu;
- uzsākt jaunā cietuma projektēšanu sadarbībā ar Igaunijas ekspertiem;
- turpināt elektroniskās uzraudzības praktisko ieviešanu;
- turpināt resocializācijas politikas izstrādi vidējam termiņam, tai skaitā izveidojot valsts atbalsta sistēmu personām pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas, lai integrētu šīs personas darba tirgū;
- turpināt Olaines Atkarīgo centra izveidi, izveidojot sistēmu ieslodzīto personu atkarību problēmu risināšanai.

Turpināt **pilnveidot maksātspējas tiesisko regulējumu**, tai skaitā, reformējot maksātspējas procesa administratoru profesiju un pilnveidojot maksātspējas procesa uzraudzības sistēmu.

Civilprocesa elektivizācija:

- stiprināt advokātu lomu civilprocesā;
- Civillikuma Ģimenes tiesību modernizācijas ietvaros Saeimā turpināt grozījumu virzību likumos, lai pilnveidotu to lietu izskatīšanas kārtību tiesā, kuras izriet no aizgādības vai saskarsmes tiesībām, kā arī noteiktu minēto lietu kategorijās pieņemto nolēmumu izpildes kārtību.

Turpināt darbu pie **Administratīvo pārkāpumu procesa likumprojekta** precizēšanas un virzības Saeimā un turpināt nozaru kodifikācijas ieviešanu administratīvo pārkāpumu jomā.

Uzņēmējdarbības vides uzlabošana:

- turpināt darbu pie reģistru attīstības, lai veicinātu e-pakalpojumu un citu cilvēkiem ērtu pakalpojumu attīstību;
- ieviest Intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības un nodrošināšanas pamatnostādnes, t. sk. ieviest jauno Rūpnieciskā īpašuma likumu, lai veicinātu rūpnieciskā īpašuma aizsardzību;
- turpināt darbu pie tiesiskā regulējuma izstrādes hipotekāro kreditoru interešu aizsardzībai, ja nekustamais īpašums tiek atsavināts sabiedrības vajadzībām;
- turpināt darbu pie tiesiskā regulējuma izstrādes dalītā īpašuma izbeigšanai un apbūves tiesību institūta ieviešanai;
- turpināt darbu pie vienota elektronisko izsoļu modeļa ieviešanas spriedumu izpildes un maksātspējas procesā;
- ieviest un īstenot Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) izteiktās rekomendācijas korporatīvās pārvaldības jomā.
- pilnveidot un modernizēt akciju sabiedrību tiesisko regulējumu.

Turpināt attīstīt un pilnveidot cietušo aizsardzības politiku:

- turpināt darbu pie Preventīvo piespiedu līdzekļu likumprojekta izstrādes;
- turpināt kriminālprocesuālā regulējuma modernizāciju attiecībā uz cietušo tiesību aizsardzību.

Izstrādāt koncepciju par zaudējumu atlīdzību valsts budžetā, ja zaudējums radies starptautisko saistību neizpildes rezultātā atvasinātas publiskas personas prettiesiskas darbības vai bezdarbības dēļ.

Stiprināt valsts valodas politikas uzraudzību valstī, lai sekmētu sabiedrības saliedētību un latviešu valodas lietojumu.

Īstenot pasākumus **normatīvo aktu kvalitātes uzlabošanai, kā arī izvērtēt morālā kaitējuma institūta modernizēšanas iespējas.**